Phare partnerstvo Metelkova – LA Villette

1.1.1 Uvodnik 20.02.2002; V srcu strahu prebiva nepovezanost

Grafitu na naslovnici ***V srcu strahu prebiva nepovezanost****,*
*n*a stari hiški, ki je preživela gradnjo križišča Drenikove in Celovške ulice v Ljubljani, avtorsko delo neznanega umetnika,
dodajamo verze:

v srcu sovraštva kraljuje strah
v srcu strahu prebiva nepovezanost
v srcu nepovezanosti je odtujenost

v srcu zdravega razuma domuje ljubezen
v srcu ljubezni pluje strast po povezanosti
v srcu povezanosti utripa spomin na skupno(st)

Besede, ki bodo pospremile zbornik Identitete Metelkove, se zapisujejo na poti med Ljubljano, Marseillesom in Parizom. Z zbornikom dokumentiramo nekaj manj kot dvoletno strokovno izmenjavo med Parkom La Villette in Metelkovo v okviru programa Evropske komisije Phare Partnership. Kako misliti centralni urbani teritorij, z najrazličnejšimi subjekti, programi in spremnimi dejavnostmi, kaj je vsem akterjem skupnega v obravnavi takega območja in kako naj bo območje urejeno, da bo najbolje služilo mestu, ustvarjalcem, publiki, prebivalcem? Že v naslovu projekta smo postavili vprašanje, kakšna prevencija in kakšno varovanje, kakšna ureditev torej. Konferenca s katero smo septembra 2001 na Ljubljanskem magistratu zaključili projekt Phare Partnership, je prav tako zastavila vprašanje: kakšne identitete in kakšna dostopnost? Dvorana, v kateri odločajo mestni svetniki, se je zdela pravo mesto, besede, ki so jih izrekali udeleženci in jih objavljamo v pričujočem zborniku pa naj za trajno ostanejo med svetniškimi klopmi in vztrajno šepetajo. Rezultati raziskovanja so priporočila in ne odgovori. Vloženi napor je morda laže oceniti skoz priporočila, ki predstavljajo tehniko oziroma model, kot pa skoz proces senzibiliziranja. Slednje je namreč imelo pri izvedbi partnerstva - ob dejstvu, da so se v času pred začetkom projekta Phare Partnership okoliščine bistveno spremenile, kar podrobneje opisujemo v na tem mestu objavljenem poročilu - večjo težo kot pa smo predvidevali. Vprašanja, vedno nova, naj ves čas ostajajo odprta. Zakaj smo si zastavili vprašanje varnosti in prevencije? Ker smo posredno hoteli odpreti vprašanje reda in smisel reda je zagotoviti varnost in občutek varnosti za vse akterje. Torej omejiti svobodo enih tam, kjer ogroža svobodo drugih. Brez varnosti ni mogoče pričakovati normalnega demokratičnega razvoja in velja tudi obratno, brez demokratične soudeležbe in socialne inkluzivnosti si urbane varnosti ni mogoče predstavljati.

Razmerje med urejenostjo in spontanostjo, med formo vsebino, med kreativnostjo in strukturo, med prostorom in ustvarjalnostjo, disciplino in improvizacijo. Lovimo to težko, morda najteže ulovljivo razmerje, pa naj si gre za boje znotraj posameznika, družine, skupnosti, teritorija, mednarodnih odnosov.
Uvodne in obenem zaključne besede nastajajo na potovanju, v gibanju, nomadsko, tako kot je v resnici tudi življenje. V Marseillesu je potekalo srečanje o novih območjih umetnosti (Nouveaux territoires de l'art), ki ga je organizirala Francoska vlada v sodelovanju s Friche Belle de Mai. Bi lahko našli primernejše okolje za pisanje kot ga je v bivših tovarniških halah ustvarjalo blizu tisoč umetnikov, kulturnih managerjev, intelektualcev, politikov s petih celin ob

pogovoru o tretji dobi umetnosti, dobi, ko umetnost vidno sestopi iz »zaporov institucij« nazaj tja kamor sodi, v neposredni stik z ljudmi in okoljem? Teritorij in umetnost si nista več nasprotna, niti se prostor ne more več poistovetiti z umetnostjo ali obratno. Gre za komunikacijo in več kot komunikacijo, preplet. Udeleženci so pozdravili objavo zgodovinskega dogodka, ko se končuje prevlada reprezentativne umetnosti z delitvijo na umetniški izdelek in publiko, kot tudi osredotočanja na eksperiment , participacijo, delo v nastajanju in instalacijo. V dvorani so bili na enem mestu skvoterji, predstavniki institucionaliziranih prostorov urbane umetnosti, nacionalnih institucij, politiki… Kaj je skupnega vodstvu visoko-proračunskega in hiper-institucionaliziranega parka La Villette in skvota izven zakona in proračuna? Postavljanje vprašanj o komunikaciji med umetnikom in publiko, med umetnostjo in mestom, med kreativnostjo posameznika in skupnostjo, vprašanj o demokraciji v kulturi in kulturni demokraciji, o financiranju in dostopnosti, o akciji kulturnega sektorja v transverzali polj človekovih pravic, ekonomije, izobraževanja, socialne integracije. Predvsem pa je skupno vprašanje lastništva nad teritorijem. Čigav je teritorij, ki naj služi umetnosti, kreativnosti, izražanju, druženju? Kako urejati javni teritorij? Kje se lahko srečata legitimna odločitev umetnika, da za svoj izraz zasede prostore »lažnih lastnikov – faute proprietaire« in kulturno-politična odločitev o naravi in namembnosti javnih kulturnih inštitucij, ki morajo služiti poslanstvu omogočanja dostopnosti kulture vsem državljanom in državljankam. Navsezadnje si postavljamo ista vprašanja, različni so le pogledi – in sredstva.

Metelkova je vsega po-malem, od reveža do bogatina, od elit do margin, od skvota do nacionalne institucije, od neformalne skupine do strukturiranih organizacij, od legitimno zasedenega prostora do premišljeno dodeljenega. Od pre-nabitega do pre-praznega prostora. Prav to je dejanski topos in poetika Metelkove: preplet vnaprej premišljene utopičnosti in spontane akcije. Umetnikovo potovanje se vedno konča doma, v tistem pogledu, ki je stalen, torej od-znotraj. Iz točke singularnosti v nukleus. Umetnik predstavlja singularnost in univerzalnost hkrati. S konkretnim nukleusom zaznave in energije singularnost, z neprestanim raziskovanjem univerzuma in resnic, torej z refleksijami, podobami in odsevi pa univerzalnost. Vprašanje doma, primarnega pogleda, okvira zgodbe, hiše, teritorija, mikro-kozmosa samo-identifikacije je lepo ilustriral Edward Bond, Waleški dramaturg, s še kako pomenljivo izjavo »otrok o sebi misli, da je ves svet«. Otrok - dokler je pri zdravi pameti – nima nobenih težav pri po-istovetenju z drugimi oziroma drugačnimi formami, najsi bodo te resnične ali domišljijske; zlahka je ptica, drevo, miška, želva, črv, zajec, opa, slon, tinkibinki, karkoli. Ja, otrok je ves svet zaradi sposobnosti povezovanja, zaradi neposredne vezi, ljubezni, tega lepila identifikacij. V enem izmed religioznih spisov je zapisano: »otrok je nebeško kraljestvo«. Za otroka je svet eno in ona je svet. Bela, nepopisana stran v spominu zavesti, pripravljena na ustvarjanje, ustvarjanje samo. Bela. Jiri Kočica je v spisu Etika in estetika (v Etični uvidi umetnosti, ur. Vesna Krmelj 2001) tudi iz izkušnje s procesom Sestave v bivših ječah na Metelkovi odprl vprašanje čutenja in so-čutja in zapisal »so-čutenje dobesedno napeljuje na pomen hkratnega so-doživljanja istega, neke vrste deljenje samega obstajanja..« Etični uvid otroškega pogleda. Tista umetnina, h kateri so v resnici usmerjeni vsi nadomestni mediji po-zunanjene umetnosti, človek sam, človek, ki pleše v gibanju, poje v ritmu sveta, greje v izgorevanju materije in misli utopije, fikcije, spomine.

Nekoč je bil na obisku prijatelj iz Guatemale, prvič v Evropi in ko sva se že nekaj ur sprehajala po Ljubljani, me je začuden vprašal: kje so vendar otroci, pri nas jih kar mrgoli po ulicah?! Kje je vendar naš otroški pogled? Nikoli ne bom pozabil dne, ko sva Dušanom Šuštaršičem v muzejskem parku Metelkove prvič opazovala veliko skupino otrok, ki se je podila po parku: takrat sva vedela – Metelkova bo sproščena in odprta, ko bodo v njenih parkih otroci vsakodnevni gostje.

Mar ni umetnost tisti agens, ki komunicira med singularnimi in univerzalnimi identitetami, med realnim in domišljijskim? Gotovo je, da je ljubezen tisto lepilo, ki povezuje partikularnosti, na vseh ravneh: ljubezen, ki vodi v občutek pripadnosti domu, sebi, skupnosti, teritoriju, vse-mirju, povezanosti. Prevečkrat slabo razumljeni Eros, bog ljubezni v vseh aspektih. Bog povezav, leplenj, kolaža, skupnosti, ustvarjalnega medsebojnega prepleta. Kaj ima Eros z ustvarjanjem ? Vse!
Aimer, c'est agir! Je bilo to katarzično spoznanje ali plod dolgoletnega premišljevanja? Ne vemo, a to so zadnje besede, ki jih je na rob čajnega robčka zapisal Victor Hugo. Ljubiti, pomeni biti aktiven. Aktiven, pomeni biti kreativen. Vsakršna druga akcija, ki ni kreativna in vodena z ljubeznijo/erosom/lepljenjem, je reakcija. Akcija je vedno v domeni singularno-univerzalnega. Re-akcija je vedno v domeni trgovine ali preživetja. V svoji akciji in borbi je vsak sam. Vse borbe se končajo v borbi s samim sabo. Hugo je že vedel; človek, ki se smeji! Človek, ki je sanjal združene narode in še marsikaj! Vsenajboljše ob dvestoletnici rojstva! Sanje: tista inštitucija, ki bi pravzaprav lahko bila religiozni teritorij. Religare. Spet, povezovati. In ne deliti na vertikalo in horizentalo, dušo in telo, nebo in zemljo, greh in odpuščanje, dobro in zlo, pekel in nebesa, sever in jug, institucijo in neinstitucijo. Resnična religija je v resninci singularno iskanje poti do univerzuma in je enaka umetnosti v tem, da uhaja iz dualistične vpetosti v transverzalno, večdimenzionalno topološko odprtost. Vodi jo isti ogenj, ogenj kreativnosti, ista strast k povezovanju, premišljevanje o nukleusu enega samega in kozmosu same enosti.
Identitete Metelkove. Metelkova je nastala iz sanj, iz utopije, da je moč z ognjem kreativnosti taliti vojaško železo, iz utopije, da je moč v odprto urejenem prostoru preseči ekskomunikacije in izključevanja in odpirati možnosti inter-akcije, povezovanja, od-odtujenosti. Mar ni najbolj zaprt in zgodovinsko obremenjen prostor največji izziv za umetnika? Mar ni prav kompleksna in zapletena situacija identitet Metelkove, kaosa, nereda, največja zanimivost pri branju prav tiste prvobitne zamisli o Metelkovi: prostoru različnosti, resnic, izrazov? Zgoraj je zapisano odprto-urejen-prostor. Kako naj bo prostor odprt in urejen, kako naj se v njem počutijo vsi domače in varno? Smemo predpostaviti, da se bodo počutili v prostoru vsi varno če bo prostor pretkan z nitmi povezovanja. Torej s premišljenimi potezami in programi in ureditvami, ki bodo neprestano lovile odgovor na ves čas zastavljeno in odprto vprašanje razmerja med redom in svobodo, formo in kreativnostjo, disciplino in spontanostjo? Premišljenost in na drugi strani spontanost. Spomin in vizija. Realnost in fikcija. Metelkova je malo mesto velikih emocij, je nekoč dejal gromki Metelkovec. To je dobro izhodišče.

V bivši kartonažni hali tobačne tovarne v Friche Belle de Mai so imeli udeleženci na jeziku artikulacijo iskanja poslanstva ali pozicije kreativnosti v mestu, vprašanje stika. Kaj imajo lahko skupnega Metelkova in La Villette, kaj imata skupnega skvot in muzej, kaj ima skupnega severni z južnim delom Metelkove, zapor z muzejem, muzej z ateljejem, atelje s klubom, institucija s posameznikom? Kako lahko na to vprašanje odgovorimo skoz percepcije otroka, ki mu je vse-eno, ki mu je svet nepopisan list, ki mu je svet umetnina, in ki je umetnina? Je lahko vključujočnost, odprtost in dostopnost rezultat spontane klubske in ateljejske improvizacije bolj kot premišljenega in načrtovanega pristopa in obratno, lahko politiki demokratizaciji kulture in kulturni demokratizaciji laže (u)strežejo s kulturno-političnimi odločitvami kot pa da prepuščamo stvar inovativnosti singularnih entitet in energiji, ki same po sebi v ljudeh in prostorih obstajajo? Ali obstaja točka, kjer se premišljenost sreča s spontanostjo? Disciplina s kreativnim impulzom? Forma z re-formo? Je ključ v srcu, duši ali kakem drugem organu? Je ključ v posamezniku ali razsvetljeni vladi? Ali pa je ključ v časih in prostorih srečevanj samih?

Vsi nosimo v sebi izkušnjo in spomin na otroško percepcijo. Vsi smo doživljali prehajanje identifikacije v in navzven samega sebe. Ustvarjamo v samem sebi, v prostorih, in v odnosu s prostori. Kater besede naj izberemo, da pospremijo zbornik Identitete Metelkove? Nepopisan list, prostor vedno novega ustvarjalnega začetka. Kaj še naj želimo Metelkovi v prepletu identitet, posamičnosti, v univerzumu skupnega teritorija? Naj ostane umetnina v nastajanju, naj išče razmerje med premišljenim in nepredvidljivim v akciji kulturnih, estetskih in socialnih vzorcev, kreacij in struktur. Izmenjava z ljudmi v parku La Villette je namenoma odpirala temeljna vprašanja, vprašanja pristopa do teritorija. Kolegi v parku La Villette so dokazali, da je pot premišljenega pristopa do transverzalnega, na komunikaciji in povezovanju ter transparentnem redu temelječega koncepta socialne integracije in dostopnosti lahko učinkovita. Energija sogovornikov in občutek varnosti v parku La Vilettte povedo vse. Ob pogovorih s predsednikom največje svetovne institucije na področju kulture, gospodom Bernardom Latarjejem se na neki ravni vrtinčijo enake misli kot ob pogovoru s Fazette Bordage, eno ključnih oseb evropskega gibanja »frichisma« (friche, francosko zapuščen objekt), kot nekateri že označujejo trend uporabe opuščenih urbanih objektov za prostore interakcije med kreativno akcijo in okoljem.
Par let partnerstva ne moremo ocenjevati drugače kot skoz prizmo prispevka in navdiha v dolgem procesu nastajanja Metelkove kot odprtega urbanega teritorija in kreacije odnosa Metelkove do okolice. So razprave, ki smo jih odpirali s krajani, javnimi oblastmi, uporabniki, policijo… dobra popotnica za več povezanosti, več srca, več partnerstva.
Bo Ljubljana sprejela Metelkovo kot priložnost in ne le kot izsiljeno dejstvo. Eden izmed pomembnih politikov je nedavno tega dejal: »vse kar je bilo na Metelkovi narejenega, je bilo izsiljeno, od skvota do prenove Slovenskega etnografskega muzeja in hiše nevladnih organizacij v središču Metelkove«. Z vidika javnih oblasti je morda res tako. A z vidika tistih, ki so v dobrih 12 letih za Metelkovo zastavili navdih, energijo in čas, je Metelkova nastajala iz utopij, sanj, srca .. .pa tudi nočnih mor. Tako je Metelkova nastala kot umetniški, klubski, socialni, kulturno-politični eksperiment in kot taka je dejstvo. Dejstvo je, da je utopija izpred 12 let še precej bolj resnična kot smo lahko mislili in ostaja v neprestanem soočanju med fikcijo, ki je domena umetnosti in lažjo, ki je domena trga prevečkrat pa tudi politike.

In ob spremljanju razprav o novih območjih umetnosti je pomirjujoče, da Metelkova še zdaleč ni edini prostor, ki se ukvarja z razmerji institucionalnosti in ne-institucionalnosti, avtonomije in oblasti, reda in spontanosti. Je pa bržkone prostor, ki vse naštete kontraverze vsebuje v svoji programsko-prostorski zgradbi, zato še toliko bolj kliče po dialogu, sodelovanju in partnerstvu. Temu klicu je bilo namenjeno tudi partnerstvo z La Villette.

Marko Hren
Pogled
20. 02. 2002

1.1.2 Poročilo o projektu Phare Parnership

Glede na resne strukturne težave, na katere je izvajalec, Društvo za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela (v nadaljevanju DRPPD), naletelo ob začetku izvajanja projekta Phare Partnership, je bila potreba po sprotnem poročanju in opozarjanju toliko večja. Ker s strani MO Ljubljana v prvih mesecih izvajanja projekta praktično ni bilo odziva, smo Evropsko komisijo ustrezno obvestili in prosili za spremembe v načrtovanih dejavnostih že z obširnim pismom dne 14. Julija 2000. Partnerska organizacija APSV/LaVillette je pozorno spremljala in pomagala pri analizi in diagnostiki nastale situacije ob začetku projekta. V prvih šestih mesecih projekta smo tako morali spremeniti metodologijo in načrt dela. Catherine Lestre de Ray,

vodja projekta s strani partnerske organizacije APSV je neposredno poročala o težavah pri projektu odgovornim na Evropski komisiji v začetku julija 2000 in ta konzultacija je bila pomembna za formalno vlogo za spremembe v projektu, ki smo jo naslovili EC 14. Julija. Predstavniki partnerske organizacije APSV so nato, septembra 2000 ob mednarodnih dogodkih, ki jih je vodja projekta organiziral v Ljubljani (Metelkova- Cankarjev dom), novembra pa ob zaključnih javnih delavnicah ob sprejemu Priporočil, gostovali v Ljubljani in obakrat sta partnerja poleg rednega dela opravila tudi interno evaluacijo. Evaluacijsko poročilo smo posredovali ekspertu Evropske komisije (Phare Technical Assistance Unit, TAU) ob monitoring obiskih. Gospod Robert d'Mckean je Ljubljano zaradi težav pri projektu v ta namen obiskal dvakrat, decembra 2000 in januarja 2001. V tem času je potekala intenzivna korespondenca med projektnima partnerjema, Phare TAU in Mestno občino Ljubljana. Ključna korespondenca je priložena poročilu (glej posebej pisma MO Ljubljana z dne 18. december 2000 in 18. marec 2001 ter dokumentacijo priloženo EC-Phare k prošnji za podaljšanje projekta, januar 2001). V tej korespondenci so izvajalci projekta in predstavniki MO Ljubljana podrobno pojasnili razloge za zakasnitev projektnih dejavnosti. Dodatno je vodja projekta o razvoju projekta poročal z tipskim vprašalnikom Evropske komisije februarja 2001 in nato marca 2001 neposredno poročal vodji projektov Phare gospodu Toni Oller Castellu ob obisku na Evropski komisiji v Bruslju. Na zahtevo gospoda Ollerja je o konkretnih korakih MO Ljubljana poročal direktor Roman Lavtar v pismu EC z dne 19. marec 2001. Po tem je Evropska komisija odobrila dvo-mesečno podaljšanje projekta in nato je sledilo usklajevanje sprememb izvedbe projekta v zaključni fazi.

Ob minikonferenci ob zaključku projekta v Ljubljani so oba projektna partnerja in predstavniki zainteresiranih in ciljnih skupin opravili zunanjo evaluacijo, ki jo je vodil dr. Paul Stubbs; zunanje evaluacijsko poročilo predstavlja integralni del tega poročila.

1.2. Poročilo je zapisano po predpisani metodologiji Phare in sicer primerjalno upoštevajoč projektni predlog, ki sta ga partnerja posredovala Evropski komisiji na razpis maja 1998 in se nanaša na obdobje (24.januar, 2000 do 24. septembra 2001.

1.1.2.1 Opis izvedbe posameznih nalog v toku projekta :

1.1.2.1.1 2.1. dejavnosti do odobritve podaljšanja (24.1. 2000 do maj 2001)

V letu 1999 je izvajalec projekta čakal na podpis pogodbe z EC, kar je predstavljalo leto zamude, a vendar je izvajalec to leto dobro izkoristil za priprave in dodatne dejavnosti, ki so vsebinsko in relacijsko okrepile tudi izvedbo samega projekta Phare. Tako je s pomočjo dodatnih financ Ministrstva za kulturo izdal knjigo Metamorfoze Agore Metelkove in ravno tako s pomočjo ministrstva ter Sveta Evrope pripravil kongres European Forum of Cultural Networks na temo Etike v kulturnem sodelovanju in z Trans Europe Halles Forum Phoenix na temo Kultura , umetnost, konflikti. Obenem je pripravljal delavnico v okviru projekta Sveta Evrope MOSAIC na temo vzpostavljanja in vodenja urbanih kulturnih centrov.

1.1.2.1.2 Dejavnosti v času od februarja 2000 do maja 2001

Februarja 2000 smo torej začeli izvajati projekt v povsem spremenjenih okoliščinah kot so bile tiste v času ko smo projekt Evropski komisiji prijavili na razpis. Obenem smo zaradi zapoznelega podpisa pogodb že beležili leto dni zamude od predvidenega časa začetka projekta. Vendar je čas investiran v dodatne dejavnosti bistveno okrepil dejavnosti v času izvedbe projekta Phare.

Pripravljalni obiski: oba partnerja sta izmenjala obiske, da bi uskladila podrobnosti

izvedbe projekta. Ob ugotovitvi, da je lokalno okolje in ob tem razmere za izvedbo projekta povsem spremenjeno, sta se partnerja odločila, da je potrebno spremeniti metodologijo izvedbe projekta. Spremeniti je bilo potrebno nastop do javnih oblasti, ki sta projekt naročili (MOL in Ministrstvo za kulturo) kot tudi do ciljnih in zainteresiranih javnosti; do slednjih smo namreč morali nastopiti brez prisotnosti pooblaščenih predstavnikov javnih oblasti v mestu Ljubljana, s tem pa tudi brez dejanske kredibilnosti o resnosti namer. Zaradi odsotnosti reprezentativnih predstavnikov javnih oblasti smo morali takoj ob začetku projekta pod vprašaj postaviti realnost izvedbe konference, ki je bila predvidena v mesecu juniju 2001. Urnik in metode izvedbe načrtovanih dejavnosti smo prilagodili dejstvu, da je vodja projekta v vsakem primeru načrtoval izvedbo mednarodnih dogodkov tudi v septembru 2001 (že omenjena srečanja EFCN, MOSAIC, TEH). Spremenili smo tudi razpored in naravo nalog v izvedbenem timu, prilagojeno dejstvu, da je bilo potrebno več poudarka na delu izkušenih strokovnjakov (senior eksperts), predvidene reprezentativne moderirane delavnice pa smo zamenjali z večjim številom vodenih intervjujev in dodatnim raziskovalnim delom na terenu (raziskava Mirovnega inštituta in Visoke šole za socialno delo). Poročilo z obeh pripravljalnih srečanj smo posredovali obema naročnikoma projekta, MO Ljubljana in Ministrstvu za kulturo.

Obdobje	Prvi mesec
Vloga partnerjev	Oba partnerja sta tesno sodelovala tako pri analizi nastale situacije v začetku projekta kot pri oblikovanju spremenjene metodologije in časovnega razporeda dejavnosti.

<u>Akcijska raziskava in izdelava projektne dokumentacije</u>

Izvajalec je moral pristopiti do ciljnih javnosti s spremenjeno strategijo; prvotno so bile predvidene reprezentativne delavnice, ki bi bile ustrezno strokovno moderirane, vendar to ob odsotnosti pooblaščenih predstavnikov javnih oblasti z ustreznimi pristojnostmi, ni bilo mogoče. Tako smo do ciljnih javnosti pristopili brez prisotnosti predstavnikov javnih oblasti. Z večino ciljnih javnosti nam je uspelo vzpostaviti trdno partnerstvo in prepričanje, da moramo v dani situaciji do MO Ljubljana nastopiti s skupno analizo situacije in izdelanimi stališči. Potreba po strokovnem pristopu do problematike na lokaciji je bila več kot očitna, saj so bile razmere na Metelkovi ulici in ob njej akutne: lokacija ni bila varovana in odprte površine ter zapuščene stavbe povsem na voljo za večje število ljudi, ki se je dnevno tja zatekalo: brezposelni, mladi, uživalci drog in obiskovalci metadonske terapije. Tako stanje ni motilo samo prebivalcev soseščine temveč tudi izvajalce programov in publiko. Z gradbenim odborom ministrstva za kulturo za južni del lokacije in njeno predsednico Injo Smerdel smo nadaljevali odlično sodelovanje, najbolj težavno pa je bilo iskati ustrezen odnos do dela uporabnikov severnega, mestnega dela lokacije, ki za uporabo prostorov z MOL nima sklenjenega ustreznega pogodbenega razmerja. To tudi ob dejstvu, da je del lokacije v arhitekturnem smislu odprt za načrtovanje novogradenj in ob dejstvu, da za dokončno podobo lokacije ni sprejetih programskih načrtov. Med dotičnimi uporabniki in javnimi oblastmi ob različnih scenarijih bodoče usode lokacije ni bilo ustreznega zaupanja, ki bi omogočalo kompeksno reševanje skupnih nalog v partnerskem duhu, kar je ambicija in končni cilj prizadevanj v okviru projekta Phare.

Projektna partnerja sta zavzela do zgoraj opisane problematike naslednja stališča:

1. kompleksen in celovit pristop do velikega urbanega območja z javnimi programi je

potreben ne glede na bodočo oziroma dokončno arhitekturno podobo lokacije. Sam projekt Phare Parntership ne problematizira neposredno bodočih novogradenj temveč vzpostavlja izhodišča za lokalno partnerstvo resursev za vzpostavitev take ureditve na lokaciji, ki bo vzdrževala atmosfero občutka varnosti vsem uporabnikom, publiki in krajanom izhajajoč iz načel socialne integracije in javnega značaja površin oz. teritorija.

2. projekt mora vztrajati na vzpostavitvi legalnih mehanizmov pravne države, torej postopnega in občutljivega procesa vzpostavitve formalnih odnosov med vsemi uporabniki in javnimi oblastmi.

Mestni občini smo predlagali, da med uporabniki severnega dela Metelkove izvede raziskavo z vprašalnikom, prek katerega bi pridobili mnenja o primerni organizacijski in managerski strukturi za celotno območje. Za južni del lokacije se je projekt oslanjal na formalno vzpostavljeno strukturo Ministrstva za kulturo, torej na gradbeni odbor. MOL je sprejela naš predlog in izdelali smo vprašalnik, ki je vseboval posebno poglavje vprašanj neposredno pomembnih za vsebino naloge v projektu Phare. Vprašalnik je pomenil obenem tudi prvi resni korak MOL k vzpostavitvi formalnih odnosov z vsemi uporabniki Severnega dela Metelkove. Vprašalnik je bil razdeljen med 45 posameznikov in skupin, ki imajo prostore v severnem delu Metelkove, izpolnjenih pa je bilo 34 vprašalnikov. Analiza vprašalnikov je v prilogi poročilu. Dodatno je bil v projektni tim povabljen predstavnik največje organizirane skupine uporabnikov v hiši Pešci na Metelkovi, gospod Dušan Šuštaršič, vendar se je tudi sam znašel v težavnem položaju, v odsotnosti tako formalnih kot neformalnih struktur komunikacije med akterji na Metelkovi. Nakopičeni spori med samimi akterji na Metelkovi so tudi Šuštaršiču onemogočali učinkovito komunikacijo. V času trajanja projekta je bilo preprosto nemogoče vzpostaviti platformo za razpravo in usklajevanje med vsemi akterji na lokaciji.

Toliko bolje pa je zato potekalo sporazumevanje s ciljnimi javnostmi zunaj Metelkove, z okolico, socialnimi službami, stroko, Zdravstvenim domom, privatnimi varnostnimi službami in policijo. Pri tem je treba izpostaviti dejstvo, da so prebivalci sosedskih stanovanjskih četrti zaradi nemogočih razmer v okolišu Metelkove vzpostavili civilno inciativo Stop za Metelkovo. Iniciativo je predstavljala odvetnica Nada Podreberšek. Projekt je z iniciativo vzpostavil dobre delovne odnose in krajani so bistveno pripomogli k jasni artikulaciji priporočil in kasneje sodelovali pri delu projektne skupine za Metelkovo. Izdelali smo brošuro s predstavitvijo projekta in povzetki raziskave. Ob tem je bistveni del naporov moral biti usmerjen k poskusom vzpostavitve delovnega odnosa z obema naročnikoma projekta, oziroma obema lastnikoma lokacije, MO Ljubljana in Ministrstvom za kulturo, po prenehanju delovanja zavoda Retina in projektne skupine za Metelkovo v letu 1999. Za sodelovanje z MO Ljubljana tako ni bilo nobene strukturne poti, ali z drugimi besedami, nobena oseba ali oddelek ni bil za Metelkovo posebej zadolžen. Prav tako smo ob dveh interregnumih v vladi RS (padec vlade spomladi 2000, začasna vlada in volitve jeseni istega leta) pogrešali aktivno vlogo ministrstva pri izdelavi jasnih ciljev in izvedbenih politik, česar ni mogla nadomestiti še tako velika pripravljenost, dobra volja in konkretna potreba po rešitvah s strani predsednice gradbenega odbora za južni del, gospe Inje Smerdel.

Na tem mestu je treba izpostaviti dejstvo, da je bil uspeh izvedbe naloge odvisen v prvi vrsti od sposobnosti in obenem pripravljenosti javnih oblasti za usklajevanje razvojnih politik za obravnavani urbani teritorij. Odsotnost aktivne udeležbe javnih oblasti in strukturiranega odnosa do ciljnih javnosti ter širšega okoliša je odprl prazen prostor v projektu ki ga je bilo potrebno zapolniti z alternativnimi rešitvami in priporočili, ki so presegale osnovno nalogo projekta s tem, da so se dotikala osnovnih predpogojev za izvajanje kakršnekoli politike na lokaciji.

Na osnovi izsledkov raziskave in po konzultacijah s ciljnimi javnostmi ter strokovnimi sodelavci smo izdelali osnutek Priporočil za prevencijo in varovanje na lokaciji. Poudarjam, da so bila ta priporočila izdelana brez udeležbe MO Ljubljana pri tem, ko so nam vztrajni poskusi vzpostavitve delovnega odnosa z MO Ljubljana jemali večji del časa, a obenem narekovali dodatno potrebo po vzpostavljanju strateških partnerstev v krogu neposredno zainteresiranih.

O nastali situaciji smo podrobno poročali Evropski komisiji v pismu 14. Julija ter obenem obrazložili razloge za odpoved načrtovane konference predvidene v mesecu juliju 2000.

Obdobje	2-5 mesec projekta
Vloga partnerjev	APSV je posredoval odlično gradivo, ekspertize in poročila, kar smo vključili v osnovno informacijo o ciljih projekta. Vprašalnik smo pripravili v sodelovanju s partnerjem. Sodelavci APSV so bistveno pripomogli k realističnemu pogledu na stanje stvari in na razmere v katerih se je znašel projekt; to pa je bilo ključno za odločitve o alternativnih potezah, ki so morale nadomestiti predvideno metodologijo.

Organizacija delavnic in mednarodnih forumov septembra in novembra 2000

Predvideno julijsko konferenco smo v vsebinskem smislu razdelili na dva dela: prvi del nalog smo realizirali ob mednarodnih forumih, ki jih je vodja projekta organiziral septembra 2000 v Cankarjevem domu in na Metelkovi, drugi del pa ob posebni delavnici, ki smo jo organizirali s prisotnostjo francoskih partnerjev novembra 2000 na Metelkovi.

1st: mednarodni Forumi Trans Europe Halles na temo Kultura, umetnost, konflikti na Metelkovi in European Forum of Cultural Networks na temo Etika v kulturnem sodelovanju in MOSAIC: vzpostavljanje urbanih kulturnih centrov so bili načrtovani predvsem kot odpiranje razprave o vlogi neodvisnih urbanih kulturnih centrov v regiji. Prisotnost predstavnikov iz širše regije ter izkušenih sogovornikov iz evropskih kulturnih mrež smo izkoristili za širšo uveljavitev obravnavane teme v projektu Phare in - ob prisotnosti predstavnikov partnerske organizacije - za konceptualne razgovore s predstavniki ciljnih javnosti. Interes za uporabljeni pristop v projektu Phare se je tako pokazal pri kolegih v regiji in sledila je izvedba projekta MOSAIC s Svetom Evrope in Ministrstvom za kulturo v letu 2001. Dosje projekta MOSAIC predstavlja dodatek temu poročilu. Zlasti pomembno je dejstvo, da je po zaključni delavnici v Ljubljani v Cankarjevem domu, na Ljubljanskem Magistratu in na Metelkovi novembra 2001, odprto sodelovanje z Podgorico, Sarajevom, Beogradom in Skopjem. Prizadevanja skoz obravnavane programe EU- Phare in Sveta Evrope - Mosaic je treba tako razumeti kot medsebojno komplementarna in dopolnjujoča. Nenazadnje, so ta prizadevanja bistveno pripomogla k promociji in vidnosti Metelkove v svetu, tudi skoz publikacije, npr. Trans Europe Halles, predstavitev Evropskih kulturnih centrov v opuščenih objektih v francoskem in angleškem jeziku, ki vključuje podrobno predstavitev Metelkove in retrospektivna predstavitev Metelkove od leta 1988 do 1999 v angleškem jeziku.

2nd. Tridnevna delavnica z udeležbo predstavnikov francoskega partnerja (gospod Andre barbet in gospa Catherine Lestre de Ray). Delavnico smo izvedli v sodelovanju z društvom Mreža v Menzi pri koritu, v eni najvitalnejših nevladnih produkcij na lokaciji. Priporočila smo nato takoj posredovali javnim oblastem. Prisotnost predstavnikov partnerske organizacije smo izkoristili tudi za temeljito evalvacijsko srečanje in oceno dotedanjega dela kot tudi za oceno možnosti za izvedbo naslednjih faz projekta. Predvsem pa smo opravili priprave in izdelali podlage za predvideni monitoring obisk Phare TAU in za vmesno poročilo. Ker smo bili v novembru 2000 že v tri-mesečni zamudi glede na prvotno zastavljen načrt dela in še vedno nismo imeli ustreznih sogovornikov na ravni MO Ljubljana, smo morali pod vprašaj postaviti smiselnost nadaljevanja projekta, pri čemer smo povsem jasno izpostavili možnost, da ob posvetu z ekspertom Phare TAU projekt ustavimo v točki izdelave Priporočil, predvidenih strokovnih obiskov v Pariz pa ne izvedemo saj ti brez aktivnega sodelovanja MO Ljubljana ne bi bili upravičljivi.

Obdobje	7-10 mesec (avgust-november 2000)
Vloga partnerjev	Izvajalec je pripravljal in organiziral navedene javne dogodke. Vodja projekta je bil gostitelj dogodkov TEH –Phoenix, MOSAIC in EFCN. APSV je zagotovil vsebinske prispevke in govorce.

Zaključek prvega dela projekta s Priporočili, poročanje EC in vzpostavitev projektne skupine MOL

Okolje, v katerem se je znašel projekt v decembru 2000 je bilo opredeljeno z naslednjimi dejavniki:

1. proces priprave Priporočil je vzpostavil močno partnerstvo med vrsto ključnih akterjev povezanih z obravnavano problematiko. Akutna potreba po spremembah je bila prepoznana s strani večine prizadetih ali udeleženih.

2. obe ravni javnih oblasti udeleženih v zadevi (MO Ljubljana in Vlada RS, Ministrstvo za kulturo) sta bili v letu 2000 podvrženi temeljitim notranjim strukturnim pretresom in spremembam: vlada dvema interregnumom in MO Ljubljana menjavi direktorja uprave in reorganizaciji uprave.

Ne glede na to, da je tako stanje izvajalcem projekta v prvem letu predstavljalo izrazite težave, pa je vsebinski dokument Priporočila prišel v pravem času, ko so se na eni strani težave z lokacijo nakopičile, na drugi pa javne oblasti konsolidirale. Dokument je tako v prvi vrsti služil kot diagnostični opis stanja na lokaciji in kategorizacija dotlej navidez neobvladljive množice problemov na obvladljive segmente in smiselne faze v reševanju. Sočasno je Evropska komisija napovedala monitoring obisk eksperta Phare TAU za obravnavani Phare projekt. Iz projektne dokumentacije in korespondence je razvidno, da so ti obiski temeljito pripomogli k premiku v strukturiranju odnosa MOL do Metelkove. Vendar pa je direktor MO Ljubljana, mag. Roman Lavtar, preden je predlagal županji Vikotriji Potočnik sestavo in imenovanje projektne skupine po Priporočilih opravil večje število temeljitih razgovorov s predstavniki ciljnih in prizadetih ter zainteresiranih javnosti, vključno s stroko in ustreznimi službami na področju urbanizma, sociale, zdravstva, privatnimi varnostnimi službami, krajani in nenazadnje uporabniki Metelkove. Ta srečanja so bila bistvenega pomena za odločitve, ki jih je MO Ljubljana sprejela kasneje, predvsem pa za notranjo animacijo medsektorskega sodelovanja v upravi MOL, kot je proces označil direktor MU MOL sam.

Projektno skupino za Metelkovo je imenovala županja Viktorija Potočnik ob drugem monitoring obisku Phare TAU v Ljubljani: projektna skupina je bila ustanovljena za uspešen zaključek projekta Phare in za impementacijo Priporočil, torej za vse tematske sklope povezane z razvojem obravnavanega območja, vključno z arhitekturnim načrtovanjem, kar sicer ni bila naloga projekta Phare. V projektno skupino sta bila imenovana tudi vodja projekta Phare in asistent na projektu, gospod Dušan Šuštaršič kot predstavnik večje konstituence uporabnikov. Vodja projekta je vodstvu MO Ljubljana predlagal, da v tej fazi prevzame vodenje projektne skupine gospa Vida Stanovnik, ki je s problematiko dobro seznanjena, saj je vodila obe projektni skupini, ki sta bili za določena naloge na Metelkovi vzpostavljeni pred tem. Skoz svoje delo in konkretne rezultate pri obnovi dela stavb na Metelkovi pa je imela gospa Stanovnik dobre nastavke tudi za vzpostavitev partnerskega odnosa z vsemi uporabniki Metelkove. Prva seja nove projektne skupine je bila **1. Februarja 2001.** Na tej seji so člani in članice **projektne skupine sprejeli Priporočila projekta Phare kot programski dokument za nadaljnje delo in aktivnosti MOL s ciljem razvoja urbanega kulturnega središča Metelkova kot dostopnega območja za vse publike in krajane.**

Za nadaljevanje partnerstva pa je bilo gotovo najbolj pomembno srečanje projektne skupine s predstavnikoma APSV koncem februarja 2001. Prisotni so se strinjali o ustreznosti interdisciplinarnega in medresorskega pristopa pri obravnavi tako zatečene problematike povezane z Metelkovo kot razvojnih dolgoročnih rešitev oziroma politik. Prav poglobljena razprava o temeljnih izhodiščih pristopa do obravnave lokacije je bila osnova za dobro pripravo študijskih obiskov v drugem delu projekta. Obenem sta projektna partnerja skupaj z MO Ljubljana usklajevala z Evropsko komisijo podaljšanje projekta, da bi presegli zamude, ki so nastale pri izvedbi projektnih nalog dotlej.

Izdelali smo nov projektni dosje (april 2001), ki je služil kot pripravljalno gradivo za vse udeležence strokovnih delovnih obiskov pri partnerju v La Villette in poleg predstavitve programa, priporočil in predstavitve partnerja, vsebuje tudi zapisnike sej projektne skupine.

V skladu s Priporočili je bilo sklenjeno, da bo delo potekalo po dveh programskih oseh in sicer prvi, ki se osredotoči na vprašanja varovanja v ožjem smislu in vključuje zasebne varnostne službe ter policijo ter drugi, ki je usmerjena v razvijanje preventivnih dejavnosti usmerjene v socialno integracijo kot osnovno usmeritev pri obravnavanju varnosti.

Številna srečanja in intenzivno delo Mestne uprave so obrodili prve sadove vidne na sami lokaciji in v njeni okolici. Tako je bil v prvi polovici 2001 izveden javni natečaj in izbrana nova varnostna služba za severni del Metelkove.

Po konzultacijah med obema partnerjema, monitoring Phare TAU in vodjo projektov Phare v Bruslju (task manager Toni Oller C astello) smo sklenili, da je nadaljevanje projekta smiselno, ocenili, da je zamuda štiri mesece in temu primerno Evropski komisiji predlagali podaljšek projekta za enako obdobje. Na tej osnovi smo se intenzivno lotili priprav na delovne obiske v Parizu.

obdobje	11 –13 mesec (december 2000 – februar 2001)
Vloga partnerjev	Izmenjava natančnih informacij na osnovi analize situacije ter neposredno soočenje s stanjem na lokaciji ob štirih obiskih v obdobju krajšem od pol leta je tako partnerju APSV kot EC omogočilo intenzivne stike s projektom in še posebej z

	odgovornimi javnimi oblastmi. Vzpostavitev strukture za implementacijo Priporočil na ravni MO Ljubljana je bil rezultat skupnega napora vseh projektnih partnerjev.
S ponovno vzpostavitvijo projektne skupine so bili izpolnjeni predpogoji za prehod v drugo fazo projekta. Delovne obiske v Parizu smo načrtovali po projektni shemi kot je opredeljena v projektni dokumentaciji. Glede na to, da potencialnim udeležencem delovnih obiskov odhoda v Pariz nismo mogli potrditi do pomladi 2001 smo v več primerih zaradi razpoložljivosti resursov obiske skrajšali, na ta račun pa smo lahko v program vključili večje število udeležencev kot smo prvotno predvideli. Obiski so bili namenjeni neposredni izmenjavi med strokovnjaki na posameznih področjih in senzibilizaciji javnih oblasti. Udeleženci obiskov so pripravili podlage za konkretne aktivnosti v obeh začrtanih zgoraj navedenih oseh. Obenem smo izdelali načrt za vzpostavitev informacijske pisarne in načrt dela iste za leto 2002. Obiski v Parizu so bili uspešni in dobro so jih ocenili vsi udeleženci.	
Obdobje	15-17 mesec (april – junij 2001)
Voga partnerjev	Izvajalec je izbral domače resurse za delovne obiske in opravil večje število pripravljalnih pogovorov pred samimi obiski. APSV je v Parizu pripravil program za udeležence, poiskali so ustrezne sogovornike in priredili oglede parka La Villette in XIX pariškega okrožja.

1.1.2.1.3 2.2. Poročilo za dejavnosti po odobritvi dvomesečnega podaljšanja projekta (junij do september 2001)

Priprava zaključne konference in nadaljevanja dejavnosti po končanem projektu. Ob drugem obisku pri partnerju v Parizu, ki so se ga udeležili tudi predstavniki MO Ljubljana (vključno z direktorjem MU MOL Romanom Lavtarjem) in Ministrstva za kulturo (Vesna Jurca Tadel) je bila sprejeta odločitev obeh projektnih partnerjev in prisotnih predstavnikov javnih oblasti, da brez ugovora sprejmemo odločitev Evropske komisije, ki je namesto štirih zaprošenih odobrila dva meseca podaljška. Med obiskom v Parizu smo opravili korespondenčno usklajevanje z Evropsko komisijo (Phare TAU) in ne glede na naše priprave, da zaključimo projekt z konferenco novembra 2001 sprejeli odločitev, da projekt zaključimo z javno konferenco do 24. Septembra. Za organizacijo javne konference smo se odločili ob dejstvu, da je predstavnik MU MOL ponudil organizacijo dogodka na Ljubljanskem magistratu v želji, da za implementacijo Priporočil in posledičnih odločitev, v širši javnosti s pomočjo javnega dogodka ustvarimo potrebno razpoloženje dialoga in partnerstva. Zadnji delovni obisk v Parizu smo opravili junija 2001 in je vključeval odgovorne za izvedbo programa Phare: ponovno smo z vsebinskega vidika pregledali posamezna poglavja Priporočil in ta pripravili za objavo kot konferenčno gradivo, in izbrali govorce za zaključno konferenco. V mesecu juniju 2001 je izvajalec projekta opravil vrsto srečanj z javnimi oblastmi s ciljem

priprave na izdelavo proračuna za nadaljevanje dejavnosti v letu 2002. Izdelali smo predlog za vzpostavitev informacijsko-razvojne pisarne vključno s finančno opredelitvijo posamičnih predlaganih postavk. V predlog proračuna MOL je dejavnosti uvrstila vodja projektne skupine MU MOL. 3. Julija 2001 so se sestali predstavniki MU MOL (Vida Stanovnik, Roman Lavtar), Ministrstva za kulturo (Vesna Jurca Tadel, Inja Smerdel in Božidar Zorko) ter projekta Phare (Marko Hren) in uskladili prioritetne naloge za dejavnosti po zaključku projekta Phare. Zapisnik je v prilogi poročilu. Zaključek projekta Phare se je časovno ujel z bilateralnimi pogovori o sodelovanju med Republiko Francijo in Republiko Slovenijo. Nadaljevanje partnerstva med Metelkovo in La Villette sta obe državi uvrstili v zaključni dokument, ki je bil podpisan septembra 2001. V istem času je v Ljubljano na delovno mesto svetovalca ambasadorja republike Francije in direktorja inštituta Chalres Nodier prispel gospod Bernard Micaud, ki je- po tem, ko se je s projektom in predstavniki javnih oblasti iz Ljubljane spoznal med obiski v Parizu - odigral ključno vlogo za velik angažma francoske ambasade ob zaključku projekta in sami zaključni konferenci. Dokumentacija ob zaključni minikonferenci na temo Identitete Metelkove – kakšna dostopnost urbane kulture, je del poročila.	
Obdobje	18-20 mesec (julij.september)
Vloga partnerjev	Projektna partnerja sta pripravila koncept in vsebino minikonferece skupaj. Francoski partnerji so zagotovili kvalitetno in odmevno prisotnost: nj.eksel. ambasador Olivier de la Baume, svetovalec na ambasadi Bernard Micaud, vodja projekta v APSV Catherine Lestre de Ray in direktor APSV Christian Brule in experti iz parka La Villette Joseph Blanc, Andree Barbet, Yves Yammet in Cecile Guymarch.

Povzetek

1. projektne aktivnosti smo morali tako metodološko kot kronološko prilagoditi glede na bistveno spremenjene okoliščine v začetku projekta v primerjavi z časom prijave in odobritve projekta.

2. Kljub spremembam okolja v katerem se je znašel projekt pa so vsebinski cilji ostali nespremenjeni. Dodatno delo je bilo treba posvetiti vzpostavljanju osnovnih strukturnih in sistemskih pogojev za pristop k problematiki obravnavanega območja.

3. Izvedli smo vse načrtovane projektne dejavnosti, rezultati so dokumentirani v tem poročilu in v zaključni evaluaciji, ki je del poročila, priloge pa so naštete v kronološkem povzetku dejavnosti .

4. ocena partnerstva. Izvajalec projekta, DPPD, je moral spremeniti prvotno zamišljeni razpored nalog v ožjem izvedbenem timu ob dejstvu, da je bil potreben v prvi vrsti neposreden angažma vodstvenega dela tima. Partnerska organizacija APSV je skoz ves projekt predstavljala stabilnega sogovornika z jasnimi in nespremenjenim razporedom odgovornosti znotraj tima. V toku projekta so se predstavniki obeh partnerjev v izmenjavi obiskov sestali desetkrat (10), kar je pomenilo dovolj priložnosti za sprotno razpravo ob težko predvidljivih spremembah okoliščin za izvedbo projekta. Projektna skupina MU MOL, ki predstavlja vitalni in nepogrešljiv del verige partnerstva za izvedbo razvojnih programov za obravnavano urbano območje, je bila ponovno vzpostavljena šele februarja 2001, torej v zadnji tretjini trajanja

samega projekta Phare. A njeno delo pod vodstvom direktorja MU MOL Romana Lavtarja in vodje projektne skupine Vide Stanovnik je bilo v sklepnem delu projekta intenzivno in plodno ter ga lahko ocenimo kot vzorno partnersko sodelovanje med obema projektnima partnerjema in javnimi oblastmi. Čeravno se je zaključna minikonferenca osredotočila na ključno širše zasnovano vprašanje vloge kulture in umetnosti v sodobni družbi, se oba projektna partnerja strinjata, da bi -posebej v smislu realizacije predlaganih metodoloških prijemov – morali doseči že v času projekta precej večje učinke. Pri tem je treba poudariti, da je odsotnost neposrednega angažmaja javnih oblasti pozicijo projekta v odnosu do nekaterih ključnih ciljnih javnosti postavila v težko ulovljivo razmerje, ki ga prav zaradi pomembnosti obravnavamo na več izpostavljenih mestih v poročilu in v spremljajoči dokumentaciji.

5. spremljanje in evaluacija na ravni internega med-partnerskega spremnega delovanja je v toku projekta zaradi spremenljivih okoliščin predstavljalo izpostavljeno in pomembno dejavnost v komunikaciji med partnerjema. Iz poglavja III.9. osnovne projektne dokumentacije, kjer so navedene predvidene točke tveganja v projektu, je razvidno, da sta prijavitelja projekta sicer predvidevala veliko težavnost pridobivanja aktivne soudeležbe s strani vseh ciljnih in zainteresiranih javnosti. Projekt se je ob prijavi (maj 1998) oslanjal na relativno dobro in močno strukturiranost uporabnikov z zavodom Retina in na podpisan Dogovor ter posledično mandat projektnega vodje ter pozicijo zavoda Retina znotraj Dogovora med obema lastnikoma lokacije in ključnimi uporabniki. Nismo pa mogli predvideti prenehanja delovanja naštetih formalnih struktur in mehanizmov in konflikotv, ki so se v dani situaciji izpostavili. Tako so poleg prenehanja delovanja zavoda Retina pred začetkom projekta zamrznile tudi vse dejavnosti za izvedbo nalog iz podpisanega in veljavnega dogovora med Ministrstvom za kulturo in MO Ljubljana o usklajenem izvajanju skupnih programov na območju UKS Metelkova, ki je bil osnova in izhodišče za pripravo projekta Phare Partnership. Več kot to, iz naslova Dogovora bi morala MO Ljubljana in Ministrstvo za kulturo v času trajanja projekta zagotavljati dodatne vire financiranja za delovanje informacijske pisarne, projekt modeliranja prevencije in varovanja na lokaciji pa bi bil zgolj en izmed projektov. Prav zato v okviru proračuna projekta Phare nismo predvideli nobenih dodatnih materialni stroškov pisarne, izvajalci projekta pa so med izvajanjem projekta Phare te stroške pokrili iz lastnih sredstev.

Nastale okoliščine so zahtevala redno in stalno usklajevanje spremenjenih aktivnosti med obema partnerjema in ravno v tej točki se je partnerstvo pokazalo kot kvalitetno in konstruktivno. Poročilo dokumentira tri večje evaluacijske sklope in sicer: 1. Evaluacijo nastalih razmer ob začetku projekta, ki smo jo izvajali v prvem mesecu projekta in sicer ob pripravljalnih obiskih v Ljubljani in Parizu, 2. Interno evalvacijsko srečanje ob sprejemu priporočil in diagnostike novembra 2000 in zaključno evalvacijsko srečanje ob koncu projekta , septembra 2001.

6. ključni problemi in rešitve

Odsotnost partnerstva javnih oblasti v prvem letu izvajanja projekta in prenehanje delovanja koordinacije iz naslova Dogovora 1998 ter zavoda Retine so predstavljali bistvene otežujoče okoliščine za izvedbo projekta in jih podrobno opisujemo v poročilu, saj so narekovale spremembo metodolgije in časovnega razporeda predvidenih dejavnosti, ogrozile pa so tudi izvedbo projekta v celoti, saj smo izvajalci projekta v nastali situaciji resno tehtali možnosti ustavitve projekta. Tako smo morali k ciljnim javnostim pristopiti brez prisotnosti odločevalcev in torej brez trdnega mandata in temu posledično z omejeno kredibilnostjo; slednja je temeljila samo na strokovni in siceršnji referenčnosti izvajalcev. Izvedba večjih reprezentativnih delavnic, kot smo sprva metodološko načrtovali, ni bila možna. To smo nadomestili z intenzivnim individualnim pristopom do ključnih akterjev in predstavnikov ciljnih javnosti, kar je zahtevalo več komunikacij, prepričanja in vztrajne usmerjenosti k poskusom vzpostavitve partnerstva in osnovnega zaupanja med ključnimi akterji na področju produkcije na lokaciji,

sociale, zdravstva in represivnih služb. Odnosi z neinstitucionalnim delom Metelkove so ostali v veliki meri nedorečeni in tudi opredeljeni z konflikti interesov kljub vztrajnim poskusom v času projekta, kar vključuje opravljene raziskave, vprašalnike, delom asistenta projekta in procesa sprejema Priporočil v sodelovanju z društvom Mreža in številnih srečanj, ki jih je projekt vzpodbudil na ravni komunikacije med uporabniki Metelkove in MO Ljubljana ter nenazadnje udeležbe delovnih obiskov v Parizu.

Projekt Phare priporoča in predpostavlja pro-lagalni pristop k vsem obravnavanim temam in razvojnim usmeritvam. Tak pristop seveda predpostavlja aktiven angažma javnih oblasti tako pri izdelavi kot pri izvajanju razvojnih politik in programov. Obenem je jasno, da pri delu uporabnikov obstajajo in bodo obstajali zadržki in tudi nasprotovanja do uveljavljanja transparentnih politik in pravnega reda na obravnavanem območju obenem pa bo ostala tudi neprestana potreba po demokratični in odprti razpravi o vlogi in naravi umetnosti in kulture v sodobni družbi. Projektna skupina MOL in njena interdisciplinarna, medresorska sestava, lahko bodočemu razvoju pomeni ključni doprinos projekta Phare v dani težavni situaciji. Projektna partnerja sta izgubila (pre)več energije in časa na tej osnovni strukturni točki in zato nista uspela doseči več konkretnih rezultatov v neposredno korist depriviligarinh ciljnih populacij; ta šibkost rezultatov projekta se zlasti nanaša na predviden razvoj zaposlovalnih shem in neposrednih programov socialne integracije.

1.1.2.2 SKLEPNE MISLI in OCENA USPEŠNOSTI

Da bi vzpostavili pogoje za izvedbo začrtanih nalog v projektu, zlasti dolgoročno implementacijo razvojnih predlaganih dejavnosti, smo morali v toku trajanja projekta zastaviti dodatne naloge in cilje ter projekt v celoti reorganizirati. Projektna dokumentacija in vmesna poročila, vključno z zaključno zunanjo evaluacijo smo uredili tako da lahko Evropska komisija kot tudi ciljne in zainteresirane javnosti razberejo kompleksnost dejavnikov, ki so vplivali na izvedbo zadanih nalog.

Poročilo tako beleži spremembe v izvedbi dejavnosti v primerjavi s prvotnim načrtom. Ključni pozitivni rezultat prvega dela projekta je bil sprejem Priporočil ob javnih delavnicah novembra 2000 in Priporočilom so sledili konkretni koraki implementacije in priprav na dolgoročne razvojen programe v skladu z dvema začrtanimi programskima osema (prevencija, varovanje). Projektni proračun se je kljub dvomesečnem podaljšku ujel z predvidenim upoštevajoč dovoljeno 10% toleranco prelivanja sredstev med posamičnimi proračunskimi postavkami. Vidnejše proračunske spremembe, ki so sledile predlogom reorganizacije projektnih nalog in metodologije, smo uskladili s francoskim partnerjem ob konzultacijah z EC - Phare TAU.

Pomembno vlogo je v sodelovanju s projektom odigrala Visoka šola za socialno delo, saj je opravila širokopotezno raziskavo javnega mnenja med neposredno zainteresiranimi ciljnimi javnosti, več študentov in mentorjev pa je pokazalo interes za dolgoročno sodelovanje po smernicah opredeljenih v Priporočilih projekta Phare. To je še posebej pomembno on dejstvu, da na dolgi rok predvidevamo vključevanje študentov v času (staž) in po študiju (zaposlitev) v redne dejavnosti v kontekstu prevencije in varovanja ter s tem povezanega razvoja novih zaposlitev (kulturni mediator).

Doseženi rezultati so skladni s predlaganimi usmeritvami v projektnem predlogu (poglavje III.3 pogodbenega dosjeja). A projekt je predvideval hitrejše izvajanje razvojnih programov. To se še posebej nanaša na razvoj zaposlovalnih mehanizmov in oblik za depriviligirane populacije

in neposredno integracijo istih v celovito načrtovane procese vodenja in upravljanja z lokacijo. Mnenje predlagatelja in vodje projekta je, da ostaja področje zaposlovanja in širše ekonomska struktura delovanja urbanega kulturnega centra z novimi formati usposobljenosti in posledično zaposlovanja, bistvena šibkost samega projekta in obenem ključna naloga za naprej. In tu gre tako za oblike profesionalnega angažmaja (stalnega in začasno plačanih del) kot za strukturiranje oblik prostovoljnega dela na lokaciji. Prav tako je mnenje vodje projekta, da so bile ostale zadane naloge opravljene korektno in v zadostni meri, da projekt ocenimo kot uspešen. Tako sta projekt ocenila tudi oba naročnika in lastnika obravnavanega urbanega območja. MOL je priporočila projekta Phare prevzel kot metodologijo za razvoj območja. To na najbolj jasen način ilustrira zapisnik srečanja članov projektne skupine MOL s francoskimi partnerji februarja 2001.

Povzetek rezultatov

Dolgoročne konceptualne nastavke za razvojen programe UKS Metelkova smo kvalitetno in uspešno pripravili in uskladili. Javne oblasti in ustrezne službe (kultura, zdravstvo, sociala, policija) imajo pripravljen metodološki koncept in referenčno skupino strokovnjakov in človeških resursov ter splet utečenih relacijskih povezav. Udeleženci delovnih obiskov v La villette, ki predstavlja prepričljiv primer uveljavljanja interdisciplinarnega pristopa k vprašanjem prevencije, socialne integracije in varovanja v urbanem območju, predstavljajo velik resurs za dolgoročno uveljavljanje začrtanih usmeritev ne le na lokaciji UKS Metelkova temveč tudi na drugih urbanih teritorijih z javnimi programi v Ljubljani in širše. Tako projekt predlaga širšo razpravo o obravnavani metodologiji pristopa za primer parka Tivoli, grajskega hriba in BTC. Obenem je pomembno, da so kontraverzne in konfliktne teme skoz diagnostiko in Priporočila projekta Phare jasno in javno izražene, predlagane pa so rešitve, ki promovirajo in predpostavljajo spoštovanje pravnega reda in odgovornosti.

Vsebinski rezultati projekta so priloženi temu poročilu. Priporočila in ustrezne odločitve projektne skupine MOL so zbrani v projektnem dosjeju izdelanem aprila 2001, programske smernice za izvajanje nalog po Priporočilih pa v tiskanem konferenčnem gradivu ob minikonferenci na Ljubljanskem magistratu septembra 2001. S projektno skupino smo izdelali tudi predlog proračuna za dejavnosti v letu 2002 vendar v trenutku oddaje poročila še ni znano katere od predlaganih dejavnosti bodo v proračunu realizirane. Pri tem je posebej pomembna in vitalna vzpostavitev informacijsko razvojne pisarne, ki naj bi poleg promocijskih dejavnosti in stikov z javnostmi opravljala tudi funkcije koordiniranja dejavnosti neposredno povezanih z razvojnimi programi, ki jih predlaga program Phare.

Ocena uspešnosti

Kakšen je bil pogled javnih oblasti na Metelkovo ob začetku projekta Phare najbolje ilustrira izjava županje Viktorije Potočnik ob srečanju s člani projektne skupine maja 2001: »priznam, da sem pred problematiko Metelkove doslej mižala in zahvaljujem se vam, da poizkušate rešitve iskati skupaj«. Vzpostavitev mehanizmov in struktur za komuniciranje in odločanje je bila dejansko najpomembnejša naloga. In to velja za vse ravni. Tako na primer pred projektom ni bilo samo po sebi umevno, da bi Zdravstveni dom na Metelkovi za programe metadonske terapije sodeloval s Centrom za socialno delo. Ravno cirkulacija odvisnikov na območju je bila ob projektu najbolj akutne narave in vodstvo Zdravstvenega doma je bilo primorano pristopiti h konkretnim ukrepom, kar je na lokaciji vsaj začasno pokazalo rezultate. Zasebno varnostno službo, ki je opravljala posel v severnem delu Metelkove, njeno delo pa je bilo v analizi situacije izrazito negativno ocenjeno, je MOL prek javnega razpisa zamenjala. Zasebna varnostna služba zadolžena za varovanje SEM je v projektu aktivno sodelovala in zgovorne so

besed vodje varnostne službe, g. Darka Grujakoviča ob obisku v Parizu: »veliko sem se naučil in poskrbel bom da bodo te izkušnje prenesene tudi na moje kolege«.

Konkretni rezultati bodo odvisni od resnosti izvajanja Priporočil po preteku projekta, saj je do zamenjave in novega pogodbenega obligacijskega razmerja z novo varnostno službo za severni del lokacijo prišlo tik pred zaključkom projekta (avgust 2001).

Na priporočilo projekta Phare in z učinkovito asistenco resursov, ki so pri projektu sodelovali, je Ministrstvo za kulturo zaprlo divje in nevarno pribežališče za odvisnike in brezdomce v stavbi bodoče Uprave za kulturno dediščino ob Metelkovi ulici. Z uporabniki severnega dela Metelkove se je MO Ljubljana začela resno in sistematično dogovarjati o urejanju razmerij, konkretno in za začetek pa so bili prireditveni prostori pregledani v smislu požarne varnosti, nameščeni pa so bili tudi požarni aparati. Zadovoljstvo z začetkom partnerskega odnosa z MO Ljubljana je izrazil tudi govorec najbolj radikalnega dela uporabnikov Metelkove po zaključni konferenci na Magistratu septembra 2001.

Policija je odigrala nepričakovano aktivno - tako strokovno kot operativno – vlogo skoz celoten projekt. Njihov interes, da bi dosegli dogovor o transparentnem modelu teritorialnega sodelovanja na interdisciplinarni način, zlasti pa opredelili razmerja med izvajalci programov, zasebnimi varnostnimi službami in represivnimi organi, je tudi rezultat dejstva, da v tranzicijskem času problematika razdelitve pristojnosti na operativni ravni in v zakonodaji ni dovolj dorečena, partnerstvo in sodelovanje ključnih akterjev pa še zdaleč ni utečena praksa. Udeležba pomočnika komandirja enote Ljubljana center gospoda Edvarda Cvetka je pokazala tako strokovnost kot izrazito motiviranost policije za uveljavljanje sodobnih modelov pristopa do specifičnih urbanih teritorijev in programov. Prav tako nad našimi pričakovanji je bil odziv Visoke šole za socialno delo kar podrobneje opisujemo na drugih mestih v poročilu.

Pri izvedbi projekta smo nadaljevali stike z urbanisti in arhitekti, ki so se z lokacijo ukvarjali doslej. Posebej pa je treba izpostaviti prispevek arhitektke Maje Simoneti iz Ljubljanskega urbanističnega zavoda ob zaključni minikonferenci, saj podaja operativna priporočila za urejanje lokacije tako, da bo prijazna za otroke in družine, kar je vodilni kriterij za urejanje javnih površin, ki naj bi bile namenjene vsem publikam.

Poleg ciljnih javnosti, ki so že neposredno povezane z lokacijo,je projekt navezal stike tudi s programi, ki naj bi na lokacijo prišli z novogradnjami in obnovami v prihodnosti. To ne velja samo za nacionalne kulturne inštitucije v južnem delu Metelkove temveč tudi za načrtovan sklop umetniških akademij na lokaciji. Projekt priporoča MO Ljubljana in vladi R Slovenije, da upošteva priporočila projekta v vseh fazah arhitekturnega načrtovanja lokacije.

Ob zaključni evaluaciji projekta smo ocenili, da je naloga »senzibiliziranja javnih oblasti«, ki je bila ena pomembnih usmeritev med cilji projekta, v praksi predstavljala precej vidnejšo prioriteto kot smo predvidevali. Tako lahko ocenimo, da je v lokalnem kontekstu projekt z predvidenimi metodološkimi prijemi koristil še precej bolje kot smo si lahko predstavljali. Projektne aktivnosti so bile tako usmerjene k pravim ciljem in zaključna ocena projekta s strani izvajalcev je, da je bil tovrstni projekt več kot potreben.

V Evropskem kontekstu je treba projekt ocenjevati predvsem skoz uveljavljanje participatorne demokracije, partnerstva med javnimi oblastmi, stroko in programi, medsektorsko in interdisciplinarno. Pri tem varnost in občutek varnosti skoz prevencijo in socialno integracijo postavljamo na vrh lestvice prioritet v urbanem razvoju, saj predstavlja to predpogoj za razvoj

na drugih področjih. Oba izvajalca programa, APSV/La Villette in DRPPD/Metelkova sta dolgoročno zavezana usmeritvam k razvoju in implementiranju navedenih prioritet. Izkušnja s partnerstvom v toku projekta Phare bo dragocena pri oblikovanju novih partnerstev zlasti ob možnostih, ki se odpirajo v kontekstu širitve EU. Na drugi ravni je partnerstvo pomembno za razvoj bilateralne odnose med Republiko Slovenijo in Republiko Francijo kot tudi za medkulturno izmenjavo med obema kulturnima okoljema.

1.1.2.3 Dolgoročne perspektive, nadaljevanje dejavnosti po zaključku projekta

Projekt je bil zasnovan in usmerjen v razvojne programe. Obenem smo pričakovali, da nam bo uspelo uveljaviti in implementirati precej več priporočil že v samem toku projekta in takoj po zaključku kot pa nam je to dejansko uspelo ob tem, ko se je faza implementacija z zaključkom projekta Phare šele dobro začela. A vzpostavili smo osnovne pogoje in sicer:

1. neformalna mreža lokalnih resursov za dolgoročno izvajanje Priporočil je vzpostavljena

2. formalna struktura na ravni projektne skupine MOL je pričela z delom, vodja projekta Phare ob zaključku projekta predlaga MO Ljubljana oceno ustreznosti sestave in na tej osnovi morebitne spremembe oziroma oblikovanje članstva projektne skupine, ki bo prevzela naloge implementacije zastavljenih ciljev. Pri tem je posebej pomembno zagotoviti ustrezno mesto za komunikacijo med MO Ljubljana in Ministrstvom za kulturo ter z vsemi segmenti uporabnikov lokacije.

3. na ravni bilateralnih odnosov je bil projekt odlično sprejet in nadaljevanje partnerstva med Metelkovo in La Villette ima vse pogoje da se dobro razvija dolgoročno.

Projektna partnerja sta se strinjala, da bosta v letu 2002 odprla več možnosti za manjše konkretne izmenjave ter po tem ocenila možnosti za dodatne kompleksnejše skupne projekte. Že v trenutku oddaje poročila so odprte naslednje konkretne oblike sodelovanja:

1. udeležba delegacije MO Ljubljana na konferenci o urbani varnosti v La villette januarja 2002. Na kongres potuje na vabilo Phare partnerja APSV vodja službe MOL za mednarodne odnose ga. Zdenka Šimonovič zlasti v kontekstu priprav na načrtovano regionalno konferenco prestolnic JV Evrope, ki bo v vsebinskem sklopu predvidoma problematizirala urbano varnost. Ob tej konferenci je smiselna predstavitev partnerstva Metelkova-LaVillette. Predstavniki APSV bodo povabljeni na kongres v Ljubljani.

Našteti izmenjavi bosta služili kot priložnosti za poglobitev posameznih vidikov dolgoročnega sodelovanja.

2. v primeru, da bo v letu 2002 prišlo do razpisa arhitekturnega natečaja za lokacijo oziroma do priprav strokovnih podlag za arhitekturni natečaj, bodo k sodelovanju povabljeni ustrezni strokovnjaki parka La Villette.

3. v kolikor bo MO Ljubljana zagotovila ustrezen proračun za dejavnosti v letu 2002 načrtujemo organizacijo staža za skupino študentov Visoke šole za socialno delo zlasti s ciljem nadaljevanja razvoja novih poklicev kulturnih mediatorjev.

4. izvajalci programov so dobili vzpodbudo, da predložijo programe neposredne programske izmenjave in sodelovanja; SEM z la Villette že tvorno sodeluje.

5. oddelka policije v Ljubljani in Parizu, ki sta sodelovala v projektu (Ljubljana-center in prefektura XIX okrožja v Parizu) bosta razvijala neposredno sodelovanje.

6. predstavniki Ministrstva za kulturo in MO Ljubljana se strinjajo, da za kompleksen pristop do razvoja lokacije in za promocijo programov odprejo informacijsko razvojno pisarno na lokaciji, kar je vključeno v predloge proračunov; v času oddaje poročila pa dokončne odločitve še niso znane.

7. Izkušnje partnerstva nameravata partnerja uporabiti tudi drugod v regiji. Tako je možen skupni nastop zlasti pri nadaljevanju projektov MOSAIC (Svet Evrope, Ministrstvo za kulturo) v Sarajevu, Podgorici, Zagrebu, Beogradu in Skopju, dolgoročno pa poraba metodologije ob prjektu Phare tudi v drugih mestih v regiji.

Vse navedene programe sofinancirajo partnerji in javne oblasti. V letu 2002 ne predvidevamo financiranja s strani Evropske komisije, pripravljali pa bomo predloge programov za prijavo na strukturne fonde, ki bodo odprti v procesu pridruževanje Slovenije Evropski Uniji kot tudi partnerske projekte v širši regiji.
Konkretni učinki projekta Phare Partnership v Ljubljani bodo doživeli oceno v roku približno leto dni po zaključku projekta, torej predvidoma jeseni 2002 in na tej osnovi bodo sprejete tudi odločitve o nadaljevanju programov partnerstva.

1.1.2.4 Kakšna prevencija in kakšno varovanje na območju Metelkove

Projekt v okviru programa EU - Phare Partnership **izvajata Društvo za preventivno in prostovoljno delo,** Metelkova **in APSV,** La Villette**, Pariz po naročilu MO Ljubljana in Ministrstva za kulturo (lastnika UKS Metelkova)**

Mnenja in priporočila zapisana tukaj so zbrana s pomočjo vprašalnikov med uporabniki Metelkove, anketnih vprašalnikov med publiko, krajani in uporabniki ter večjega števila delavnic in individualnih strokovnih pogovorov z zainteresiranimi in prizadetimi javnostmi v okviru projekta Phare Partnership v letu 2000. Priporočila so bila usklajena na delavnicah odprtega tipa med 22. in 24. novembrom 2000 ob prisotnosti in strokovnem sodelovanju francoskih partnerjev in predstavnikov ključnih ciljnih javnosti (uporabniki, krajani, policija, nevladne organizacije, Zdravstveni dom Metelkova, itd.)

Vse raziskave so pokazale izrazito nezadovoljstvo in kritično oceno anketirancev glede odnosa pristojnih do Metelkove ter jasna pričakovanja v smeri takojšnjega in ekstenzivnega aktiviranja odločevalcev v obravnavani zadevi. Posledice neurejenih razmer oz ne-reda na vseh področjih čutijo vsi prizadeti pri čemer ne pristajajo na interpretacije, da gre za konflikt med krajani oz. okolico in uporabniki UKS Metelkova. Konflikt je strukturne oz. sistemske narave in interpretiranje problematičnega stanja kot konflikta med izvajalci programov (kulturnih, socialnih, zdravstvenih) ter njihovo publiko in krajani je neumestno. V javnosti je prišlo do izrazito črno bele podobe »Metelkove« v katere imenu so pomešani najrazličnejši predsodki in sodbe o marginaliziranih in rizičnih populacijah, podobe, ki novo dinamiko ob novih programih v soseski interpretira kot generator problemov pri čemer se je daleč preveč zanemarilo dejstvo, da je tako stanje odsev dejanskih problemov v urbanem okolju nasploh in zlasti odsev pomanjkanja programov in organizacijskih pristopov k tako kompleksnim projektom, kot jih mesto izvaja na območju Metelkove ulice, s strani pristojnih (pristojna ministrstva vlade in MO Ljubljana). Uporabniki UKS Metelkova so večkrat v minulih letih izrazili pripravljenost za sodelovanje in lasten prispevek k obravnavanim temam. Najprej ob sami pobudi Mreže za Metelkovo, nato preko programov Zavoda Retina in nenazadnje skupaj z nacionalnimi inštitucijami v južnem delu Metelkove ob podpisu Dogovora o usklajenem reševanje dejavnosti skupnega pomena za Metelkovo (april 1998). Zaradi neustrezne odzivnosti obeh pristojnih odločevalcev, MO Ljubljana in Ministrstva za kulturo, so poskusi operacionalizacije sistemskega pristopa do obravnavanih zadev doslej zamrli.

Raziskave so pokazale veliko in dobro pripravljenost vseh subjektov za sodelovanje pri izvedbi konstruktivnih ukrepov za izboljšanje upravljanja in ureditve območja UKC Metelkove.

Povzetek stanja:

Soseska v katero sodi UKC Metelkova je v minulem desetletju doživela velike spremembe. Nova dinamika z javnimi programi je na celotnem območju, pojavile so se nove poslovne, bivalne in prireditvene kapacitete ter odprle nove povezave (Župančičeva jama- ŽP-bolnice). Ugotovimo lahko, da novi dinamiki in novim programom na območju niso sledili ustrezni vzporedni ukrepi za zagotavljanje potrebne urejenosti okolja, socialne dinamike in varnosti, take urejenosti, ki bi omogočala tako nemoteno izvajanje programov kot normalno življenje prebivalcev v okolici. To velja tako za programe Zdravstvenega doma kot za programe v UKS Metelkovi in za samo odprtje novih parkovnih površin.

S sedanjim stanjem ni zadovoljen nihče.

Uporabniki Metelkove niso zadovoljni zaradi slabih pogojev za delo in slabe urejenosti lokacije. Publika, ki ji je UKS Metelkova namenjeno je zaradi negativne slike in zanemarjenosti ter objektivnih nevarnosti omejena. Otroci in mlajši so iz lokacije zaradi takega stanja praktično izključeni.
Krajani niso zadovoljni zaradi nekontroliranega hrupa in prisotnosti ter dejavnosti moteče rizične publike, zaradi odvrženih igel, steklenic in onečedenih nepremičnin.
Pristojne službe (oddelki MO Ljubljana, policija, sociala, zdravstvo, inšpekcije) ne morejo biti zadovoljni saj nedorečenosti na lokaciji onemogočajo normalno strokovno delo; razen policije nobene od navedenih služb praktično na lokaciji ne delujejo, območje Metelkove pa se tako že sedem let vzdržuje kot problem.

Kulturno središče živi z živahnim utripom od Slovenskega Etnografskega muzeja ob Taboru do pestrih programov neodvisne kulturne in socialne produkcije v Metelkovi mestu, torej do roba Masarykove ulice.
Ocenimo lahko, da je v programskem smislu aktivna najmanj 1/3 lokacije. Večji del lokacije pa se bo progresivno razvijal in sicer južni del po dinamiki Ministrstva za kulturo in v skladu s sprejetim arhitekturnim načrtom, severni del pa po razpisu arhitekturnega natečaja, predvidenega v letu 2001, kar naj bi poleg obstoječe infrastrukture doprineslo lokaciji še splet treh umetniških akademij in mladinski hotel.

Za odločevalce je bistvena ugotovitev, da je utrip na lokaciji izrazito dinamičen in intenziven in da bo temu tako tudi v prihodnje ne glede na to, kako se bo lokacija fazno dograjevala in spreminjala. Programi, ki jih na tem mestu predlagamo so torej v smislu takojšnje implementacije nujni in v časovnem smislu zato neodložljivi ; odlaganje implementacije spremnih programov za območje je bila dosedanja praksa s strani odločevalcev prav z argumentom, da se bo lokacija v arhitekturnem smislu spreminjala. Predlagani programi so neodvisni od arhitekturnih sprememb, socialna dinamika, programi in pretok publike se bodo v bodoče z novimi dejavnostmi samo intenzivirali, potreba po prevencijsko-varnostnih ukrepih pa bo samo še kompleksnejša, ob dejstvu, da bo obravnavani del mesta vedno obremenjen s siceršnjimi urbanimi problemi (vandalizem, brezposelnost, toksikomanija).

Kljub temu, da so praktično vsi subjekti, ki so sodelovali v razpravah, izpovedali nujo po takojšnjih ukrepih v smislu izboljšanja varnostno-prevencijskih razmer in urejenosti UKS Metelkova, pa je treba na tem mestu vendarle poudariti, da pristojne službe in tudi velik del anketirancev Metelkove ne označuje kot »posebej nevaren« prostor. Policija eksplicitno trdi, da Metelkova statistično ne izstopa od drugih območij v mestu.

Ključne kritične točke artikuliramo v naslednjih smereh:

- neurejena, zanemarjena okolica in odsotnost spremnih programov za okoliške prebivalce, zlasti za otroke in mlajše mladostnike
- strukturna neurejenost na severnem delu UKS Metelkova, posledično neurejeno izvajanje programov, izvajanje programov v neustreznih (zvočna izolacija) prostorih in številne pritožbe o prekoračitvi hrupa v nočnih urah
- nekoordinirano varovanje in odsotnost nadzora nad odprtimi površinami ter neuporabljenimi zgradbami
- pomanjkanje spremnih socialnih in prevencijskih programov za populacijo uporabnikov metadonske terapije, brezdomskih in brezposelnih posameznikov, ter posameznikov, ki se občasno zatekajo na lokacijo.

Ob pripravi priporočil se je pokazalo, da bodo nekatere rešitve odvisne od dodatnih strukturnih in sistemskih rešitev, torej ne le od operativnih pristojnosti in angažmaja državnih in upravnih subjektov temveč tudi od zakonodaje, zlasti tam, kjer so predvidene spremembe: lokalne pristojnosti na javnih in funkcionalnih površinah, posledično natančna razmejitev pristojnosti, tudi pristojnosti najetih zasebnih varnostnih služb in policije.

Predlagane rešitve in robni pogoji:

Kot že povedano v uvodu, se bo lokacija v programskem in arhitekturnem smislu dograjevala, programi in priporočila v pričujoči nalogi pa so v časovnem in vsebinskem smislu neodvisni od arhitekturno-programskih sprememb.

Urejanje okolice, spremni programi in arhitekturni natečaj, umeščanje centra v urbano okolje

Elementi v raziskavi:
-dosedanji sprejeti akti (PUPi itd., razvojni načrti in urbanistično arhitekturni natečaj)
-Dogovor'98
- podatki MOLjubljana, napoved arhitekturnega natečaja, študija MOL/Mirovni inštitut Bratko Bibič (99-00),
- študije FDV/DRPPD (mentor Frane Adam), študije VŠSD/DRPPD (mentorica Simona Žnidarec)
- delavnice Mirovnega inštituta za nenasilno reševanje konfliktov.

Takojšnji Ukrepi

Lastnika kulturnega središča morata v okviru upravljanja kulturnega središča zagotoviti redno čiščenje okolice in urejanje parkov ter nameniti dodatna sredstva za osvetlitev parkov in pešpoti ter lokacijo na več mestih odpreti za peš-povezave. V celoti je neurejeno tudi parkiranje saj je Metelkova postala za dotično območje najprivlačnejše zastonjkarsko parkirišče. V urejenem parku južnega dela je moč za srednjeročno uporabo namestiti začasno zunanje igrišče za otroke ter urediti efemerno prizorišče.

Konkretni predlogi so usmerjeni predvsem k cilju, da urbani kulturni center Metelkova vzpostavi v javnosti lastno identiteto kulturnega centra:
- akcija obveščanja javnosti o načrtih MO Ljubljana in Ministrstva za kulturo v povezavi z UKC Metelkova, zagotavljanje transparentnosti razvojnih usmeritev. Sistematično obveščanje javnosti o programih na Metelkovi.
- takojšnja izvedba sklepov Projektne skupine MOL za Metelkovo izpred dveh let o odprtju lokacije za pešce in kolesarje na več mestih in za dodatno osvetlitev celotne lokacije ter novejših predlogov za izboljšanje zvočne izolacije prireditvenih prostorov
- temeljito čiščenje lokacije pred zimo in organizirano pomladansko čiščenje in urejanje parkovnih površin, potencialno v sodelovanju z nevladnimi organizacijami in rizičnimi publikami
- natančna določitev funkcionalnih zemljišč in pristojnosti na odprtih površinah, določitev javnih in zasebnih površin
- urejanje mirujočega prometa; že dlje časa obstaja predlog za zaprtje lokacije za mirujoči promet razen za uporabnike kulturnega središča. Znaki so nameščeni. V okviru prevencijske sheme aktivne politike zaposlovanja se zajezitev prometa lahko reši z zaposlovanjem za omejen čas in preko javnih del. Omejen fond parkirišč po dostopnih cenah se lahko zagotovi za okoliške institucije (Zdravstveni dom, center Ledina) dohodek pa usmeri v urejanje parka.
- Izdelava režima oz. pravil vedenja v južnem parku, vključno s prepovedjo uporabe odprtih steklenk alkoholnih pijač in obveznim držanjem psov na povodcih . Podpora iniciativi za prepoved posesti nevarnih psov za odvisnike oz. posedovanja nevarnih psov v stanju zmanjšane prištevnosti. Izvajanje stalnega obveščanja rizičnih populacij, ki se zatekajo v

park, o pravilih vedenja v parku (slednjo nalogo prevzamejo zdravstveni dom, NVOji in varnostniki).

- Takojšnje zaprtje in zaščita praznih oz. neuporabljenih objektov.
-

Robni pogoji: določeni z veljavnimi PUPi, ki zahtevajo razpis arhitekturnega natečaja za severni del, pri čemer se mora po obstoječih aktih ohraniti vsaj stavba Zapori. Neurejenost oz. napovedane spremembe v zakonodaji posebej o določitvi razmerij med javnimi in zasebnimi (funkcionalnimi itd.) površinami ter razmerij med pristojnostmi policije in zasebnih varnostnih služb

1.1.2.5 Srednjeročni ukrepi

Predlagamo, da se pri pripravi podlag za razpis arhitekturnega natečaja upošteva na tem mestu zbrana priporočila in da se delovne skupine, ki bodo nadaljevale delo na implementaciji tu predlaganih rešitev vključi v pripravo natečaja.

1. strukturno urejanje

Elelementi v raziskavi:
Arhiv Retine, Dokumentacija MOL, Dogovor 98, Vprašalnik MOL (september) z obdelavo Nataše Serec.
Uporabniki v severnem delu niso v celoti registrirani, nimajo vsi pogodbenega odnosa z lastnikom in pogodbe, ki obstajajo se med seboj razlikujejo tako po vsebini kot po kriterijih in metodologiji. Tako niso enotno določene ne obveznosti in ne pravice uporabnikov in MOLjubljana, ali drugih subjektov, ki bi bili odgovorni za upravljanje posameznih infrastruktur ali celote.

Takojšnji ukrepi se tičejo zlasti strukturnega urejanja razmer v severnem delu Metelkove:

- najbolj pomembno je določiti kompetence in pristojni oddelek za UKS Metelkova znotraj MO Ljubljana
- ponovna vzpostavitev Projektne skupine MOL za UKS Metelkova ali druge pristojne strukture za med-resorsko obravnavo programskih, operativnih in drugih vprašanj povezanih z delovanjem in razvojem območja UKS Metelkova
- pregled pogodbenih statusov uporabnikov severnega dela Metelkove in revizija vseh pogodb v smislu metodološkega poenotenja, določitev statusov prostorov (zasebni-javni oz. ateljejski-klubski)
- zagotovitev ustreznih pogojev in dovoljenj za javne prireditvene prostore
- zagotovitev obveznosti izvajalcem javnih programov za prijavljanje prireditev po obstoječi zakonodaji in veljavnih merilih v R Sloveniji
- določitev metodologije nastavitve in nastavitev sistema upravljanja na osnovi začetega procesa komunikacije med MOL in uporabniki UKS Metelkova
- pospešena implementacija upravljanja
- ponovna vzpostavitev koordinacije med strukturami upravljanja severnega in južnega dela lokacije na osnovi podpisanega in veljavnega Dogovora 98.

Srednjeročni ukrepi:
Z vidika prevencije in varovanja in z vidika odnosa širše javnosti do območja, je smiselno in potrebno obravnavati območja UKS Metelkova kot celoto, torej severni in južni del bivše vojašnice skupaj, upoštevajoč, da v posameznih delih nastopajo subjekti kot avtonomne enote. Temu primerna mora biti tudi metodologija vzpostavitve kompetenc in koordinacijskih delovnih pristojnosti na ravni vlade in mestne občine.
Robni pogoji: kooperativnost uporabnikov Metelkove in politična volja obeh lastnikov UKS Metelkova.

1.1.2.6 varovanje na lokaciji

Subjekti v raziskavi: policija center, varnostne službe na lokaciji, Visoka policijska varnostna šola
Na območju Metelkove so najete tri varnostne službe; Manicom za severni del, Sintal (tehnično varovanje) za centralno stavbo Metelkova 6 in Varnost Bežigrad za Slovenski etnografski muzej. Varovanje zunajih površin je povsem neopredeljeno in nezadostno, delovanje službe Manicom je ocenjeno kot neprimerno in neučinkovito. Med navedenimi službami ni nobene sistemske komunikacije kaj šele koordinacije ali skupne analitike ter posledično strateškega načrtovanja.

Takojšnji ukrepi:

- priprava razpisa za prevzem nalog varovanja v severnem delu lokacije z natančnimi opredelitvami del in nalog, vključno z obveznostjo sodelovanja in izmenjave informacij z ostalimi službami na lokaciji. Razpise je smiselno ponavljati periodično (na dve do tri leta) Smiselno je, da ena varnostna služba pokriva vse odprte površine UKC (celoto), za posamezne objekte ali sklope objektov in dejavnosti pa lahko posamezne institucije najemajo varnostne službe ločeno. V vsakem primeru mora biti med temi službami zagotovljen reden informacijski pretok in skupna analitika ter dodatno usposabljanje kadra za pristop do publik.
- povečanje sredstev (kadrovskih in materialnih) v proračunu Ministrstva za kulturo za varovanje v južnem delu lokacije zlasti za pokrivanje zunanjih površin
- povečana prisotnost policije na lokaciji do implementacije drugih predlaganih rešitev
- vzpostavitev redne komunikacije med najetimi varnostnimi službami na lokaciji.
-

Srednjeročni ukrepi:

- vzpostavitev informacijsko koordinacijske točke za koordinacijo in analitiko varnostno prevencijskih razmer na obravnavanem območju.

1.1.2.7 prevencijski in socialni programi

Subjekti v raziskavi:
Zdravstveni dom Metelkova, Center za socialno delo, nevladne organizacije (Fondacija Roberts, Altra, Šent, DRPPD, VŠSD)
Mnenja o sobivanju metadonske terapije, kulturnega centra in rezidenčnih četrti so sicer deljena, vendar prevladuje strpnost in toleranca pri pogoju, da se za uporabnike metadonske terapije in druge rizične skupine pripravijo dodatni programi. Uporabnikov metadonske terapije na Metelkovi je cca. 350 in le kakih 50 se jih zadržuje v okolici zdravstvenega doma pri čemer uporabniki UKS Metelkova in strokovni sodelavci pri projektu poudarjajo, da so uporabniki metadona samo ena med izpostavljenimi rizičnimi skupinami, neodvisno od prisotnosti terapije z metadonom v ZD Metelkova pa na lokacijo UKS Metelkova zahajajo številni drugi odvisniki (alkohol), brezposelni in brezdomci ter mladi, ki so začasno odšli z doma in se družijo v okolišu, ki je odprt in blizu centra ter Železniške postaje. Rešitve je zato potrebno načrtovati celovito in dolgoročno.

Takojšnji ukrepi:

- vzpostavitev delovne skupine za pripravo podrobnega koncepta »socialnega središča na širšem območju ŽP-bolnice-UKC Metelkova«, središča, ki bi nudil rizičnim populacijam poleg socializacijske funkcije tudi strokovno pomoč pri urejanju življenjskih potreb, zlasti s programi aktivne politike zaposlovanja (začasna in stalna dela) in zatočišče (sleep-in).
- določitev pravil vedenja v parku in sprotno informiranje rizičnih publik o pravilih vedenja.

Srednjeročni ukrepi:

- določitev in ureditev (na podlagi izkušenj z Metelkovo) dodatne (druge) lokacije v Ljubljani za razdeljevanja metadona
- vzpostavitev »socialnega središča« na širšem območju ŽP-Metelkova-Klinične bolnice
- vzpostavitev koordinacije za zaposlovanje mladih in rizičnih populacij z občasnimi deli na območju UKC Metelkova.

Robni pogoji: koncept odprtega urbanega kulturnega središča je možen samo in samo ob ustrezni ureditvi okolice in zagotavljanju prijetne atmosfere in varnosti za publiko in uporabnike.

Zaključni sklepi:

Lokacijo je potrebno urediti in načrtovati tako, da bo prijetna in dostopna za vse publike, pri čemer je v današnji situaciji bistveno, da se lokacija odpre in uredi tako, da bo prijetna za otroke, mladostnike in prebivalce iz okoliša.
Priporočila in mnenja predstavljena na tem mestu, bo MO Ljubljana, županji in njenim sodelavcem, predstavila skupina v sestavi: predstavnik/ca severnega dela Metelkove, predstavnica Slovenskega etnografskega muzeja, predstavnica krajanov, predstavnik policije center, predstavniki projekta.
Delovne skupine začnejo z neformalnim delom takoj in sicer:

1. redna koordinirana srečanja varnostnih služb in policije
2. delovna skupina za vzpostavitev socialnega središča na širšem območju UKS Metelkova.

Ljubljana, november 2000

1.1.3 Phare – zaključne ugotovitve, juinj 2002

Prevencija in varovanje v urbanih površinah z javnimi programi
teritorialno načelo
Povzetek ugotovitev ob izvajanju razvojnega projekta EU Phare Partnership, Metelkova-LaVillette,
za obravnavo na Svetu za varnost občanov MOL, Ljubljana, julij 2002
Sodelujoči pri projektu Phare: predstavniki partnerskih organizacij Metelkova/Ljubljana in La Villette/Pariz, MO Ljubljana, Ministrstvo za kulturo RS, Policijska postaja Ljubljana Center, Varnost Ljubljana, Visoka šola za socialno delo, Zdravstveni dom Center, Center za socialno delo občine Ljubljana center, predstavniki krajanov.
Vodja projekta: Marko Hren

Preambula

Ob projektu partnerstva med kulturnima centroma Metelkova in La Villette smo preučili delo policije, zasebnih varnostnih služb, prevencijsko naravnanih organizacij ter akterjev na področju kulture in umetnosti, izobraževanja, socialne integracije ter zdravstva na primeru parka La Villette in širše, v XIX pariškem okrožju, ki je po velikosti primerljiv z Ljubljano. Posebno pozornost smo namenili teritorialnemu načelu obravnave javnih površin z veliko cirkulacijo publike in z rednim izvajanjem javnih programov. Projekt partnerstva je trajal dve leti in je bil uspešno zaključen z konferenco na Ljubljanskem magistratu pod pokroviteljstvom županje, gospe Viktorije Potočnik, septembra lani. Ob zaključku programa je izšla publikacija z naslovom Identitete Metelkove; kakšna varnost in kakšna prevencija na območju urbanega kulturnega središča Metelkova.

Pariške razmere so v kvantitativnem smislu težko ali ne-primerljive z Ljubljanskimi a metodologija pristopa do reševanja problema varnosti v urbanih mikro-okoljih in sistemih, zlasti tistih, ki vključujejo javne površine in javne programe, je enako primerna in zanimiva. Primerljivost in izmenjava izkušenj je torej možna na ravni metodologije pristopa, model

apliciranja pa je seveda nujno prilagojen oziroma odvisen od lokalnih pogojev in struktur (zakonske podlage, praksa, lokalna teritorialna diagnostika…).

Ugotovitve in splošni vtisi:

0. **varnost državljanov in premoženja, je kategorija**, ki se v sodobni evropski politiki prebija na prvo mesto med spoštovanimi in cenjenimi vrednotami državljani pa pričakujejo, da se bo za zagotovitev varnosti država s svojimi službami ustrezno organizirala,

1. posamezni **členi v verigi vplivov na varnost** so sami po sebi nemočni; ključna inovacija je v interakciji, izmenjavi informacij in rednem sodelovanju vseh akterjev, od krajanov, oblikovalcev programov, političnega in operativnega vodstva, zasebnih najetih varnostnih služb do policije, socialnih in zdravstvenih služb, nevladnih organizacij in pravosodja.

2. **sodelovanje in reden pretok informacij** med vsemi akterji se kaže kot bistveni, najpomembnejši metodološki prijem. Sodelovanje poteka po formalnih, protokoliranih, poteh in skoz formalno opredeljene strukture ter ad hoc, utečene a neformalne poti. Na strukturni ravni je interdisciplinarno sodelovanje v praksi protokolirano skoz dve metodi:

2.1. Grand Projet de la Ville, veliki mestni projekt, posebna mestna naloga.
2.2. Lokalna pogodba o varnosti.

3. Celovit pristop do načrtovanja varnosti in prevencije ima tako značaj politične odločitve in s tem avtoritete, dejavnosti pa s tem dolgoročen pomen ne bistveno odvisen od trenutnih političnih razmerij.

4. Za La Villette so poleg programskih smernic bistvene naslednje strateške kultur- politične odločitve:

4.1. La Villette je 24 ur odprt in dostopen park
4.2. Programi morajo biti načrtovani tako, da so dostopni za vse vrste publik in za vse segmente populacije
4.3. V parku naj se vsi ljudje počutijo varno in prijetno

5. Rezultat teh odločitev je, da je pristop do varnosti širokopotezen in temeljit, kar se kaže v opaznem dejstvu, da je park La Villette, čeprav se nahaja v izrazito težavnem mestnem okolišu in četudi je 24 ur odprt za javnost varen, kar se posledično odraža v dejstvu, da je v parku 24 ur dnevno polno obiskovalcev vseh starosti, slojev in življenjskih stilov.

6. Metodologija pristopa, ki smo jo preučili na primeru kulturnega parka La Villette se v enaki meri aplicira na bivalnih soseskah, trgovskih centrih itd. in vključuje:

6.0. natančno definicijo teritorija za obravnavo ter suverenov (lastnikov, uporabnikov, upravljavcev),
6.1. diagnosticiranje oz. izmenjavo indikatorjev in informacij na interdisciplinarni in transverzalni ravni,
6.2. analitiko in sprotno evaluacijo,
6.3. koordinirano planiranje,
6.4. apliciranje akcijskih povezav, struktur in modelov (lokalna pogodba…).

7. načrtovanje arhitekture in krajine je za vzpostavljanje (ne)varnostnih razmer bistvenega pomena; strokovnjaki za urbano varnost morajo biti prisotni pri samem arhitekturnem načrtovanju in izvedbi.

8. Po uskladitvi splošnega pristopa (filozofije) do varovanja je potrebno sprotno in neprestano izobraževanje vseh zaposlenih na lokaciji (programerjev, tehničnega osebja, vodstev, servisnih služb) in v povezavi z lokacijo (javne oblasti, sociala, policija, zdravstvo, šolstvo, pravosodje).

Predlogi:

1. študij metodologij pristopa do varovanja in prevencije v mikro urbanih okoljih mora biti sistemske narave in dolgoročno razvojno usmerjen. Ljubljanski teritoriji, ki se kažejo kot primerni in nujni za tovrstno obravnavo so na primer **Ljubljanski Grad, Park Tivoli in BTC**. Mreža resursev (osebnih in institucionalnih), ki se je oblikovala skoz projekt Phare Partnership lahko služi za nadaljnje raziskovalno in strukturno delo.

2. **Lokalne pogodbe o varnosti** v francoski praksi pristopa do urbanih območij so v sistemskem smislu bistvenega pomena, zato predlagamo, da nekaj primerov podrobno preučimo in v ta namen prevedemo. Lokalne pogodbe opredeljujejo razmerja in vloge posameznih členov v verigi (policija, sodstvo, šolstvo, privatne agencije, lokalna skupnost….).

3. Predlagana metodologija naj se v skladu s Priporočili Phare pilotsko vzpostavi na primeru Metelkove in okolice, kar pomeni, da se v naslednji fazi opravi diagnostika za širše območje železniške postaje- -Tabor - Ledina- bolnišnice, teritorialno načelo implementacije predlaganega modela prevencije in varovanja pa naj se nanaša na celotno območje odprtih površin vzdolž Metelkove ulice, torej vključujoč celoten kompleks bivše vojašnice 4. julij oziroma vsi programi v **Urbanem kulturnem centru Metelkova in površine Sokolskega doma, parka pred Domom ostarelih tabor, Cerkvijo Srca Jezusovega in Hotela Park ter Zdravstvenega doma Metelkova**. Potrebno je uskladiti politiko med MOL in Ministrstvom za kulturo zlasti pri določitvi upravljavca za zunanje površine in za pripravo podlag za bodoče arhitekturne natečaje.

Francoski partnerji na ravni vodstva parka La Villette, mrežne organizacije European Forum for Urban Security (s sedežem v Parizu) in ambasade R Francije v Ljubljani, so pokazali odlično kooperativnost in izrazili pripravljenost za nadaljevanje sodelovanja.

1.1.4 Pismo MOLu 2000

Roman Lavtar, direktor
MO Ljubljana, Mestni trg 1,

Vida Stanovnik,
MO Ljubljana, Adamič-Lundrovo nabrežje 2

Ljubljana, 12. marec 2000

Spoštovani gospod direktor,

V vašem dopisu št. 086/AM z dne 28.2.2000 zavračate naš zahtevek za sofinanciranje knjige v višini 2.588.000,00 SIT in obenem navajate poduk, da MO Ljubljana ni izdala javnega naročila za obravnavani program.

Z vsebino vašega odgovora se ne moremo strinjati in vas prosimo, da jo ponovno proučite. Hkrati vam pošiljamo dodatno dokumentacijo in vas tudi opozarjamo na dejstva, ki so v vašem dopisu sporna:

1. zavračate sofinanciranje knjige, čemur smo se v dopisu na katerega ste odgovorili odrekli; izplačilo zahtevamo za programe, navedene v poročilu z dne 19.11.1999,
2. vaš sklep utemeljujete s predpostavko, da v našem primeru ni šlo za korektno izpeljano javno naročilo!

V nadaljevanju obrazložimo nesporazum v zvezi s knjigo in dokazujemo, da so bili programi pripravljeni po naročilu MO Ljubljana in Ministrstva za kulturo in predloženi v obravnavo proračuna MO L v predpisanih rokih in po procedurah, ki jih je zahtevala in spoštovala MOL, pri čemer je MOL en sklop programov (prevencija in varovanje, partnerstvo z La Villette), ki so bili za proračun načrtovani na enak način (in predvideni v isti postavki 2.3.3.9.) kot programi, za katere terjamo refundacijo, navsezadnje v pogodbenem smislu tudi realizirala.

Obrazložitev:

1. **Knjiga Metarmofoze Agore Metelkove**
Vaš sklep, da zavračate subvencijo v višini 2.588.000 za tisk knjige izhaja iz napačnega razumevanja zahtevka z dne 19.11. 1999 in dopisa z dne 31.1. 2000. Ob ponovnem branju navedenih dokumentov boste ugotovili, da se znesek-terjatev ne nanaša na tisk knjige; to smo ob čakanju na vaše odgovore in ob dejstvu, da si nismo mogli več dovoliti nepokritih rizičnih investicij, objavili brez predvidene subvencije MOL in samo s sredstvi Ministrstva za kulturo. Knjigo prilagamo in vam ponovno sporočamo, da znesek, ki ga zahtevamo za refundacijo ne vključuje subvencije za to knjigo.

2. **Realizacija proračuna 1999**
Terjatev v višini 2.588.000,00 se nanaša na dejavnosti (priloga: poročilo o izvajanju dejavnosti za leto 1999), ki jih je naša nevladna organizacija v letu 1999 opravljala na osnovi Dogovora med lastnikoma (Ministrstvo RS za kulturo in MOL) in ključnimi uporabniki Metelkove (priloga, v nadaljevanju Dogovor, 1998). **Na poročilo, ki smo ga posredovali 19.11.1999 MU MOL ni imela nobenih pripomb!** Vašo trditev, da MO Ljubljana ni izdala javnega naročila za dejavnosti spodbijamo s spodaj navedenimi dejstvi in priloženo dokumentacijo. Po našem prepričanju, zaradi in samo zaradi katerega smo dejavnosti v preteklem letu sploh izvajali na osnovi izražene volje MOL in ob dejstvu, da ni bilo nobenih indicov o zavračanju predlaganih programov ali izvajalcev (podpis županje na Dogovoru, brez komentarjev sprejeta poročila, sklepi projektne skupine za Metelkovo, usklajena pogodba, ki jo je pripravila uprava MU MOL in ki je čakala na podpis pri direktorju MU MOL od junija 1999), čeprav niso bile podpisane vse pogodbe, ki bi zagotavljale varnost vloženega dela in sredstev. Društvo je prevzelo celotno poslovno tveganje, ki je nastalo ob časovnem zamiku, ki so mu botrovale organizacijske spremembe v MOL (zamenjava direktorja in načelnice oddelka za kulturo, *de facto* ukinitev projektne skupine za Metelkovo in do danes nedorečene pristojnosti za Metelkovo na MOL). Navedeno dejstvo je pri vaši ponovni presoji z vidika poslovne odgovornosti in načela "neosebnega značaja oblasti" pomembno. Kot nevladna organizacija jemljemo mestno občino

kot enovito pravno osebo navkljub njeni strukturni kompleksnosti in kadrovskim spremembam.

V nadaljevanju podrobno navajamo dokumente, na osnovi katerih smo v letu 1999 izvajali dejavnosti za ketere zahtevamo refundacijo.

1. **Dogovor, 1998**. V Dogovoru so se podpisnice (med njimi županja MOL) zavezale, da bodo "po načelu participatorne demokracije opredelili podroben vsebinski, časovni in finančni načrt za dejavnosti...". Za izbor izvajalcev pa so določili pravilo potrebnega soglasja vseh ključnih uporabnikov Metelkove, podpisnic Dogovora. MOL in ministrstvo sta nadalje navedena kot odgovorna za organizacijo koordinacije in za ustrezne odločitve o financiranju programov.

2. **MOL in Ministrstvo sta - eksplicite navedena kot <u>naročnika</u>** - maja 1998 podpisala avtorsko pogodbo z avtorjem, Markom Hrenom, ki je bil na ta način zadolžen za "izdelavo koncepta integriranega pristopa k urejanju nastajajočega kulturnega centra". Podrobne dejavnosti so opredeljene v tretjem členu te pogodbe in ustrezajo dejavnostim, ki jih je v letu 1999 izvajala naša nevladna organizacija. V 5. členu pogodbe se eskplicitno navaja, da je do septembra 1998 avtor odgovoren za "**pripravo vsebinskih in finančnih predlogov za proračun 1999**". Vsebine in predlog proračuna za dejavnosti iz naslova Dogovora so bile torej neposredno <u>naročilo</u> MOL in Ministrstva za kulturo.

3. **Poročilo in dokumentacija o Dogovoru**, je avtor iz prejšnjega člena poslal na MOL in Ministrstvo oktobra 1998. Dokument na 196 straneh med drugim podrobno niza predlagane in usklajene programe za razvoj lokacije. Na ta dokument MOL ni posredovala nobenih vsebinskih pripomb, projektna skupina MOL za Metelkovo je programe iz navedene dokumentacije večkrat obravnavala in jih v celoti uvrstila v predlog proračuna MOL za leto 1999, kar je razvidno iz zapisnikov projektne skupine. Za dokumentacijo prilagamo samo "Odpravek sklepov projektne skupine" z dne 9.2. 1999. S tem je bilo avtorsko delo priprave programov zaključeno, programi pa za sofinanciranje predani v obdelavo naročnikoma in to v skladu z metodo predvideno v Dogovoru (soglasje o izvajalcih s strani ključnih uporabnikov), v ustreznih rokih razpisov za proračune ministsrtva in MOL in na način, kot sta ga določila naročnika: Ministrstvo za kulturo je zahtevalo prijavo celotnega svežnja v eni kuverti (čeprav dva izvajalca) v razpisnem roku (10. september 1998), MOL je zahteval najprej obravnavo celotnega svežnja na projektni skupini MOL in pripravo predloga proračuna v postavki "posebne mestne naloge", skupaj z ostalimi programi dejavnosti na severnem delu Metelkove (investicije itd.). **Predstavniki MOL niso našega društva nikoli opozorili, da bi bile procedure, ki jih je MOL narekovala sama, lahko nepopolne ali sporne.**

4. **Predlogi proračuna 1999 in prenos izvedbe dela programov z zavoda Retina na DRPPD**. V zvezi s tem obstaja več dokumentov. Med drugimi prilagamo:

(a) odpravke sklepov Projektne skupine (9.2.1999)
(b) zapis s sestanka pri direktorju MOL dne 28.12. 1998.

V Zapisu (priloga) je eksplicite rečeno, da je potrebno z zavodom Retina kot izvajalcem dejavnosti iz Dogovora "skleniti posebno pogodbo o sofinanciranju s strani MOL in ministrstva za kulturo". Na osnovi takih (ustno in pisno posredovanih) stališč smo upravičeno sklepali, da je določitev formalnih pogojev za izvedbo programov zgolj stvar nadalnjih procedur izvedbe obligacijskih aktov med MOL in izvajalcem. Zavod Retina je za usklajene naloge - po

soglasju ključnih uporabnikov Metelkove, kot je to predvideno v Dogovoru - pooblastil izvjalca, svojega soustanovitelja, Društvo za preventivno in prostovoljno delo (priloga).

5. Zahtevek za refundacijo je v skladu z Dogovorom in predvidenim postopkom:
V zvezi z vašo navedbo, da so potrebni za fianciranje iz proračuna MOL javni razpisi vam sporočamo, da smo se ravnali po procedurah, ki izhajajo iz zgoraj navedenih dokumentov in po zahtevah projektne skupine za Metelkovo, ki jo je vodila gospa Vida Stanovnik. Vse projekte smo v proračun MO Ljubljana predlagali skozi projektno skupino in v zahtevanih rokih. Kar se tiče metode ni nobene razlike med projektom partnerstva z La Villette, ki je integralni del programov iz Dogovora, in za katerega ste pogodbo podpisali, in drugimi programi, ki jih je izvajala naša nevladna organizacija. Ob tem ponovno (kot že tolikokrat) ponavljamo, da smo zaradi podpisanega Dogovora, avtorske pogodbe in sklepov projektne skupine, v programu partnerstva z La Villette predvideli izključno programske stroške in nobenih neprogramskih stroškov, ki so za učinkovito izvedbo programa nujni (delovanje informacijske pisarne v celoti) in ki predstavljajo večji del našega zahtevka refundacije sredstev iz proračuna MOL 1999. Če se je pri postopku zaobšlo kaka zakonsko predpisana določila v zvezi s trošenjem sredstev iz proračuna RS **potem to gotovo ni bila krivda naše nevladne organizacije**.

Povzetek:
za odločitve o financiranju predlaganih programov iz Dogovora so po 3. členu Dogovora odgovorni MOL in Ministrstvo za kulturo. Inštanca, ki je proračunske predloge na MOL obravnavala je projektna skupina (ki de iure še vedno obstaja, čeprav de facto že eno leto deluje zgolj v osebi predsedujoče, gospe Vide Stanovnik in ne kot kolektivno posvetovalno telo) in sklepi tega organa MOL so priloga spisu. Po nam dosegljivih virih ni noben drug organ MOL predlogov dejavnosti iz naslova Dogovora problematiziral ali celo ovrgel. Projektno skupino MU MOL za Metelkovo in njeno predstavnico, gospo Vido Stanovnik, smo zato upravičeno jemali kot legalno in legitimno inštanco za determiniranje poslov povezanih z izvajanjem tu obravnavanih nalog. Dejstvo, da je gospa Vida Stanovnik na osnovi pripravljenega proračuna pripravila ustrezno pogodbo z našo nevladno organizacijo in vam jo junija 1999 posredovala v podpis (na kar z vaše strani do dopisa z dne 28. februar 2000 klub številnim prošnjam nismo dobili ne podpisa ne odgovora) smo po naši sodbi upravičeno jemali kot dovolj močno zagotovilo, da MO Ljubljana kot naročnik posla pri poslu vztraja.

Prosimo, da zadevo ponovno preučite in da rešitve uskladimo do 25. marca 2000.
V kolikor v tem roku ne boste zagotovili ustrezne rešitve za neporavnane obveznosti MO Ljubljana do Društva za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela , bomo terjatev prisiljeni uveljavljati po sodni poti.

V upanju na nadaljnje dobro sodelovanje vas lepo pozdravljamo.!

Pripravil: Marko Hren

Gorana Flaker
predsednica

V vednost:
1. MOL: Viktorija Potočnik, županja MO Ljubljana, Samo Lozej, kabinet županje, Nelida Nemec, načelnica Oddelka za kulturo, Francka Trobec, načelnica Oddelka za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport,
2. Ministrstvo za kulturo: Jožef Školč, minister,
3. Podpisniki Dogovora'98.

Priloge:

1. Dogovor, 1998.
2. Zapisnik delovnega razgovora, ki je bil dne 9.12. 1998 v prostorih direktorja MU MOL Ljubljana na temo uresničevanja Dogovora med lastnikoma in ključnimi uporabniki kulturnega središča Metelkova.
3. odpravek sklepov Projektne skupine MOL za urejanje Metelkove z dne 9.2.1999.
4. Poročilo o izvajanju dejavnosti za leto 1999, naslovljeno direktorju MU MOL 19. novembra 1999 in zahtevek za izplačilo sredstev iz proračuna MOL.
5. naš dopis z dne 31. januar 2000.
6. fotokopije izbranih dopisov mestni občini v letu 1999 (vse brez odovora!).